

Muz 197

TECHNIKAI SEGÉDLET

Lejt. sz.: 734

MŰSZAKI ERŐDHARC

1. FÜZET

A m. kir. honvédelmi minisztérium kiadványa.

BUDAPEST,
ATTILA-NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
1942.

D748 / 17382

Sz 677 D 748
KIKÉPZÉSI SEGÉDLET

MŰSZAKI ERŐDHARC

Muz 197

1. FÜZET

I.R. 1-67.

A m. kir. honvédelmi minisztérium kiadványa.

17382

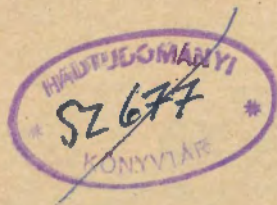

H. T. I.
KÖNYVTÁR

BUDAPEST,
ATTILA-NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
1942.

ZMKA. TUD. KÖNYVTÁR
ARCHIVUM

Left. sz.: 734

11.416 Attila-nyomda részvénytársaság Budapest
II. kerület, Szász Károly-utca 3-5. — Telefon: *150-081.
Igazgató: KULCSAR ANDOR.

TARTALOM:

	Oldal
I. Rész. Támadás erődrendszerre (együttlüködés).	7
1. §. Erődrendszerek válfajai	8
2. §. Támadás erődrendszerre általában	16
3. §. Parancsnoklási viszonyok és jellemző erődrendszerek elleni harccsoportosítás példái	30
4. §. Erődrendszerre való támadás előkészületei	34
Felderítés és szemrevételezés	35
A hadműveleti egységparancsnok támadási terve.	35
Harccsoportképzés	35
Részletes felderítés és szemrevételezés	38
Az állórést végző harccsoportparancsnok támadási terve	38
Harccsoportok megalakítása	39
Fegyverzet és felszerelés kiegészítése a réstörő (műszaki) harccsoportoknál	41
Műszaki anyag készenléltbe helyezése	43
Műszaki előkészítő munka	44
Készenléti helyek elfoglalása	45
Összeköttetés megszervezése	46
Anyagi és egészségügyi előgondoskodások	46
5. §. Támadás végrehajtása erődrendszerre	48
6. §. Együttlüködés a fegyvernemek között	51
II. Rész. Irányelvek az erődharc kiképzésre	52
1. §. Általában	52
2. §. Általános és katonai kiképzés	54

	Oldal
a) Erkölcsi nevelés — — — — —	54
b) Testedzés — — — — —	55
c) Különleges lökiképzés — — — — —	56
d) Kiképzés kézigránátdobásban — — — — —	57
e) Rohamcsatár harc kiképzése — — — — —	58
f) Rohamjárőr kiképzés — — — — —	61
3. §. Műszaki kiképzés — — — — —	63
A) Felderítés és szemrevételezés — — — — —	64
B) Műszaki záruk eltakarítása — — — — —	67
C) Robbantás — — — — —	67
D) Árok áthidalása — — — — —	68
E) Kődkiképzés — — — — —	69
F) Lángszóró kiképzés — — — — —	69
G) Drótakadályvágás és robbantás — — — — —	70
H) Árkolás — — — — —	70
I) Készenléti állások megjelölése — — — — —	71
4. §. Tűztámogatás — — — — —	71
5. §. Erődrombolás — — — — —	72
6. §. Együttműködés gyakorlása — — — — —	72
7. §. Kiképzési anyagszükséglet — — — — —	74
8. §. Berendezések az erődharc kiképzésre — — — — —	75

ELŐSZÓ.

A műszaki roham, az erőrendszerek megtámadásának egyik legfontosabb részcselekménye.

A segédlet célja, hogy az erő leküzdését végző műszaki rohamegységek és csatárok működésének **alapelveit**, a harceljárás **szabályait**, a **kiképzés irányelveit és módszereit** meghatározza és nem *megkötő példák* adásával a kiképző kezébe oly eszközt adjon, hogy segítségével a sokrétű kiképzésre rendelkezésre álló szűk időt minél eredményesebben használhassuk ki.

Fentiek érdekében a segédlet két füzetben készült:

1. füzet: főleg a vezetőt és a **kiképzést vezető** tisztet,
2. füzet: főleg a **részletkiképzést végrehajtó** (tiszt) tiszthelyettest, tisztet érdeklő anyagot tartalmazza. Utóbbi tehát a **legénység** segédlete.

E segédlet tárgyát képező tevékenységek még jelenleg is kísérletezés alatt állanak s így állandó változásnak vannak kitéve. Különösen áll ez a szabványos rohamharceszközökre. Ez a lényegét nem érintő körülmény azonban nem lehet a vezetőt és kiképzőt gátló béklyó. Tekintsük eme ideiglenes kiképzési segédletet úttörésnek a műszaki erődharc, eddig --- mint önálló kiképzési ág --- ismeretlen területén.

Műszaki (szak, raj, csatár) alatt az árkász, utász vegyiharcos alakulatok egységeit kell érteni. Vázlatainkban — jobb áttekinthetőség végett — a műszaki csapat **harcvetett** egységeit (rohamraj, szakasz, század, zászlóalj) is feketével teltve ábrázoltuk.

Például:

műszaki rohamraj =

gyalogos rohamraj =

műszaki század =

I. RÉSZ.

TÁMADÁS ERŐDRENDSZERRE
(EGYÜTTMŰKÖDÉS).

A műszaki erődharc célja a támadó zömnek (K., ho., pc. ho. stb.) az erődrendszeren át való támadását lehetővé tenni; veszteségeit — az erődök bénításával vagy leküzdésével, a szomszédos erődök lefogásával — minél jobban csökkenteni, hogy további harcokra minél nagyobb erővel és lendülettel indulhasson.

Az erődharc sikeres megvívásának feltételei:
az abban működő harc egységek magas értéke (erkölcs, hazafias meggyőződés, kiképzés, harceszközök);

az erődrendszer ismerete (felderítés, szemrevételezés);

az ellenség meglepése (titoktartás, leplezés, rejtés, csend);

az együttműködés alapos megszervezése (harcsoportképzés, parancsnoki viszonyok, összeköttetés);

alapos anyagi előgondoskodás (felszerelés kiegészítése, csökkentése, műszaki és egyéb anyag előkészítése).

1. §. Erődrendszerek válfajai.

1. Az állandó erődítés évek munkájával már békében készül, a korszerű műszaki és katonai tudományok összes eszközeivel, az ország anyagi teljesítőképességének teljes kihasználásával.

2. Ennek elemei az erődök. Az erődöket a korszerű mozgó és állásharc keretében is (tehát nemcsak állam-erődítésnél) felhasználják.

3. Fentiek szerint az erődrendszereket három csoportba oszthatjuk:

A) Erődökkel megtámasztott védőrendszer.

B) Erődrendszer térközállásokkal.

4. C) Erődrendszer térközállások nélkül.

Mindhárom rendszernél mint elemek szerepelnek az erődök (Riserőd, nagy erőd, páncélozott vagy páncélkupolás erőd), és az erődítés összes harcállásai és többi elemei (mint: harckocsiakadályok, drótakadályok, aknák, közlekedési árkok, óvóhelyek, stb.).

5. A korszerű erődök körül — annak szerves alkotórészét képezve — harcállásokat építenek. Ezek nem térközállások, hanem az erőd mozgékony védelmét szolgálják. Az erőd és e harcállások megszállói, egy tiszt parancsnoksága alatt, képezik az erőd megszállóerejét.

Az erődrendszereket mozgóharcban — annak szüneteiben — rendszerint nagy terepakadályok (mint folyók, terepfüggönyök, mocsarak) mögé építik.

6. A)-hoz: lásd 1. sz. ábrát.

Az erődökkel megtámasztott védőrendszer tűzrendszerét — mint a védelem gerincét — nem erődök, hanem harcállásokban elhelyezett tűzfegyverek képezik.

A védelmi övet fontosabb — különösen harckocsi támadásra alkalmas tereprészeinél, közlekedési vona-

1. sz. ábra.

laknál egyes, **különálló erőddel** támasztják meg, egészítik ki.

7. **B)-hez:** lásd 2. sz. ábrát.

Erődrendszer térközállásokkal alatt azt a védőrendszert nevezük, ahol a **tűzrendszer gerincét erődök képezik** ugyan, — de az abban keletkező tűzhézagokat nem az **erődök sűrítésével**, hanem **harcállásokban elhelyezett tűzgépekkel**, ú. n. **térközállásokkal** egészítik ki.

Ennek lényege, hogy az erődök — melyek *főleg* (traditor) *oldalozóhatásúak* — a térközállások elé és mögé is képesek tűzhatást kifejteni, míg a térközterők ezt kiegészítve előre és minden irányban kifejthetik tűzhatásukat és a támadó tűzének szétforgácsolására képesek.

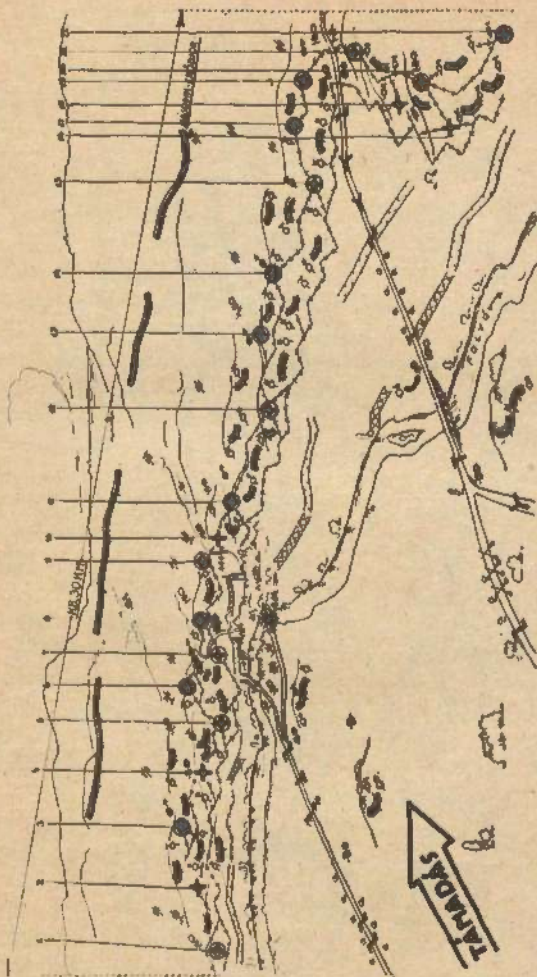
8. **C)-hez:** lásd 3. sz. ábrát.

Az erődrendszerek térközállások nélküli fajtájával leginkább az **államerődítés** keretében találkozunk. Lényege, hogy a védelem gerincét az erődökbe, tehát **beton és páncél alá helyezett tűzfegyverek hézagmentes tüze képezi.**

E rendszernél nemcsak a tüzelőállásokat, hanem a megszálló erő minden életnyilvánulását (mozgás, elhelyezés, élelmezés) szolgáló berendezéseket is bombabiztos építményekben helyezik el. (Pl. Maginot-, Sigfried-vonal.)

9. **Az erődök építésével kapcsolatban az a korszerű nézet alakult ki, hogy erődöt előreható löréssel ne építsünk, tehát csak oldallöréssel (traditorhatásút).**

Alaposan rejtjük és tűzgépeikkel az esetleges térközállások elé és mögé is hatni tudjanak; továbbá körülötte (rendszerint mögötte) telepített **harcállások** tegyék lehetővé **mozgó védelmét**, illetve **önvédelmét** is.

2. sz. ábra.

3. sz. ábra.

Az erődrendszerek — a tűzrendszer szempontjából — két csoportba oszthatók:

I. Az erődök tűzfegyvereinek hatása nagyobbrészt oldalozó s általában csak az akadályokig, vagyis csak az erődök vonala elé pár száz méterre érvényesülhet. Előre csak a páncélkupolában elhelyezett tűzfegyverek tüzelhetnek.

Az erődök megközelítése az áthatolhatatlan, összefüggő, helyenként többszörösen pásztázott, hézag nélküli tűzfalon keresztül igen nehéz.

Az erődrendszer első vonalának sematikus tűzrendszere az alábbi ábrán látható.

Legkönnyebb a páncéltoronyban elhelyezett tűzfegyverek leküzdése (vakítása), mert lörései előlről láthatók.

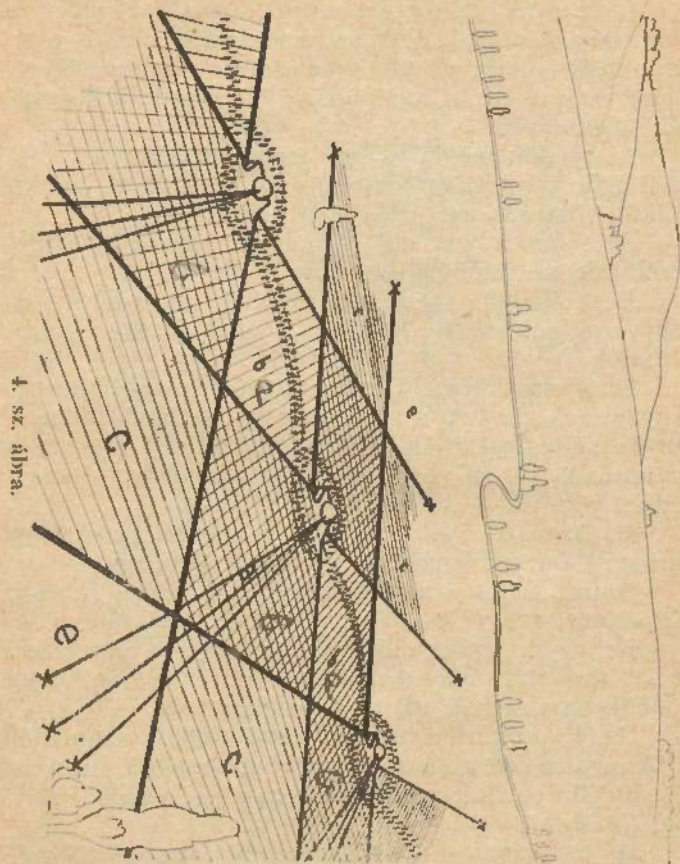
Ha fedezékben, közvetlen lövésre beállított tűzfegyvereink ezeket, a páncéltoronyból ható tűzfegyvereket elhallgattatják, akkor az előterep már csak az ábrázolt (5. sz. ábra) mértékben tartható — az elenség részéről — tűz alatt.

II. Az 5. sz. ábra egyúttal a második csoportba tartozó erődrendszerek tűzrendszerét is mutatja.

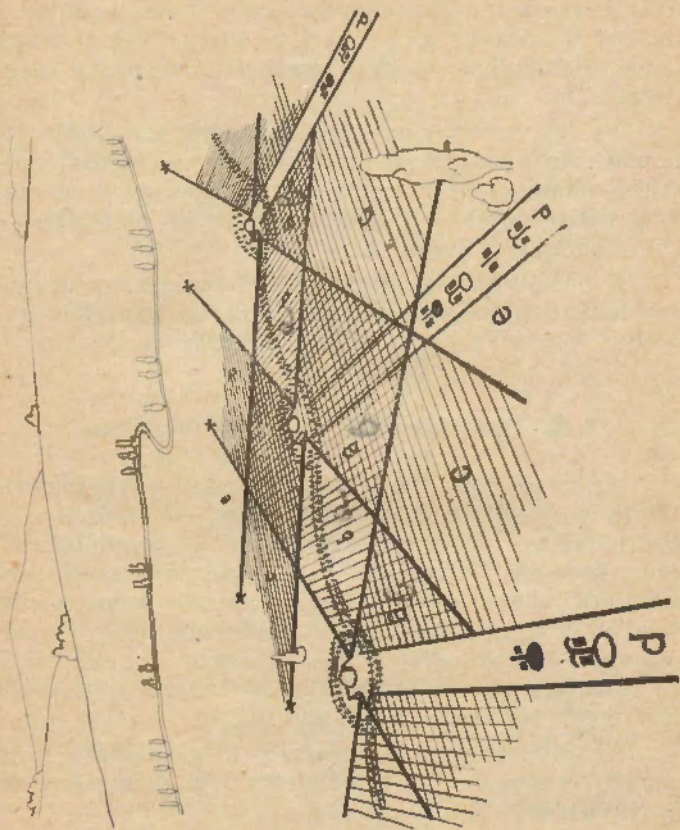
Amint látjuk, ez esetben az „e“ terület teljesen tűzmentes; az „a“ és „c“ területet csak a szomszédos erődök egyik-egyik, oldalozó tűzfegyvere pásztázza; a „b“ területet pedig a megtámadott és a szomszédos erődök egyik-egyik tűzfegyvere pásztázza.

Az I. csoportba tartozó erődrendszert támadók a tűzmentes „d“ sávban nem mehetnek előre, mert azt a páncélkupolákat vakító tűzfegyverek veszik igénybe. (5. ábra.)

A „c“ sávban — minél kevesebb veszteséggel való átjutást a támadást megelőző tűzérségi és bombázó repülő előkészítés azzal segíti, hogy az erődök körül képződő por és köd (ködlövés) a nagyobb távolságra

5. sz. ábra.

ható tüzelést hatásosan megnehezíti. Az „a” sávban való előreküzdést pedig a 6. sz. ábrában vázolt módon állásba rendelt, a lőrészekre irányított tüzet leadó gyalogsági nehéz tűzfegyverekkel és lövegekkel, továbbá avval segítik, hogy azok környékét is alaposan megoldozzák.

Az így keletkező, egymásbanyúló gránátölcsérmezők adnak módot az erődöket leküzdő réstörő műszaki roham egységeknek az észrevétlen, gyors és csekély veszteséggel — az erődök közvetlen előterébe — való fedett előrejutására.

A térközerőkben elhelyezett ellenséges tűzfegyverek leküzdése rendszerint megelőzi, de legalább egy időben történik, — az erődök leküzdésével.

2. §. Támadás erődrendszerre általában.

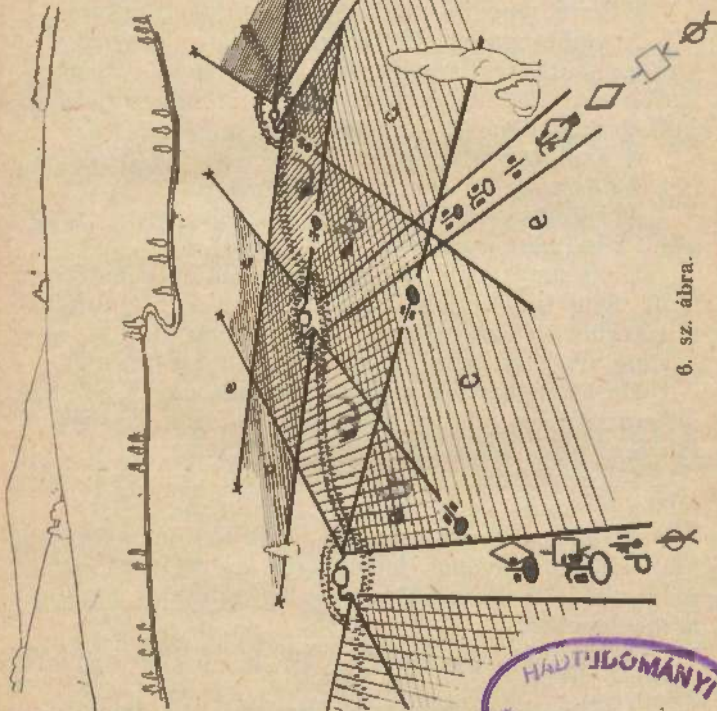
10. Az erődrendszerek létezéséről vagy a békefelderítés (kéme) útján értesülünk, vagy — *különösen a hadműveletek közben létesítettekről* — **repülőink útján kapunk adatokat.** Ha erődrendszerről értesülünk, akkor a légi felderítéssel már **igen korán** kezdjük meg az erődövre vonatkozó adatok gyűjtését. *Nagyobb terepakadályok mögé, akkor is tekintünk be repülőinkkel, ha erődített védőrendszer létezéséről hírt még egyáltalán nem kaptunk.*
11. Az erődrendszer létezésének megállapítása után azonnal vezessük be a **részletes légi felderítést és fényképezést.**

E felderítés súlya:

a szárnyak,

a hézagok és

az erődök sűrűségének megállapításán legyen.

6. sz. ábra.

HÁTFILOMÁNYI
KÖNYVTÁR

17382

H. T. I.
KÖNYVTÁR

Ezenkívül állapítsa meg, hogy milyen erőrendszerral kerülünk szembe (lásd 3. pontot).

12. Ha erőrendszerhez kerülünk, **erős előcsapatokkal**, vagy **előrevetett csoportokkal** előretörve, vessük vissza az erőd előtti **ellenséges előretolt erőket** (támpont, harcelőrs, stb.) és az erőrendszerrel a **közvetlen érintkezést** vegyük fel.

13. E harccsoporthoz **tüzérséget** is be kell osztani.

14. Az előcsapatok, illetve előrevetett csoportok a szoros érintkezést vegyék fel, legyenek készen az ellenség előretöréseinek kivédésére, ha erre saját erejükkel nem képesek, azt idejekorán jelentsék.

A zömöket ideiglenesen az erődítések tüzérségének hatásterületén innen tartsuk vissza.

15. A vezetés minél **korábban döntsön**, hogy az erődített rendszert **megkerüli**, vagy **áttöri**.

Ha a megkerülés lehetséges és különös hadászati okok nem indokolják az áttörést, akkor mindig a megkerülést válasszuk, mert gyorsabban tudjuk végrehajtani és lényegesen kevesebb véráldozattal jár.

16. Ha a **megkerülés** mellett döntünk, akkor az erőd-
öv szárnyában mindig **szívós ellenállásra és nagy ellenséges erők bevetésével** kell számolnunk.

17. Ha az **áttörést** határozzuk el, akkor eljárásunkat **a legalaposabb módszeresség** jellemezze.

A módszeresség azonban ne fejlődjön lassúsággá s az áttörés helyének **leleményes leplezésével** tartsuk magunknál a kezdeményezés legfontosabb eszközét, a **meglepetést**.

A legalaposabb **légi és földi felderítést** indítsuk meg.

A **támadás megszervezéséhez** tudnunk, ismernünk kell: az erődök típusát (lásd 5. pontot is), vannak-e térközállások, az akadályokat (rendszerét, elemeit), a műszaki zárat (elemeit, rendszerét, mérvét).

E módszerességtől csak kivételesen, akkor térhetünk el, ha az üldözött ellenség sarkában alkalom adódik arra, hogy üldöző harccsoportjainkkal, előre-
vetett harccsoportjainkkal, vagy előcsapatainkkal a hiányosan, vagy még meg nem szállott erődítéseket rajtaütésszerűen rárontva, sikertült leküzdeni. Ez esetben a siker kiszélesítése érdekében minden erőt — súlyal a műszaki erőkön — gyorsan összefogva, habozás nélkül, be kell vetni.

A védőrendszerekben csak megtámasztásként épített egyes erődöket éjjeli vállalkozással is leküzdhetünk.

Erődrendszerek megtámadásának súlya a műszaki csapaton nyugszik.

A műszaki csapatok képezik a réstörő műszaki harccsoportok zömét és az első támadó lépesőket.

A réstörő harccsoportban küzdő műszaki rohamrajokat, szakaszt, vagy századot golyószórós rajokkal, réslövő gyalogsági nehéz tűzfegyverekkel, és lövegekkel erősítsük meg és támadási tervünket (a tüzérség támogatását is) a műszaki támadási terv alapján, ahhoz igazodva, szerkesszük meg.

Az erődök faja, telepítésének módja és a térköz-állások kiépítettsége szabják meg a réstörő műszaki erők nagyságát, megerősítésének mérvét és részleteit.

A támadás végrehajtásában előforduló sok tevékenység és a különböző fegyvernemek együttműködésének, alapos szabályozása érdekében a támadást mozzanatokra bonthatjuk.

Az egyes mozzanatok egymás közötti, időben és térbeni aránya a mindenkori helyzettől függ.

A mozzanatok térbeni megoszlását a készenléti hely maga;

míg időbeni megoszlását a készenléti hely elfoglalásának időpontja (lehetősége) szabja meg.

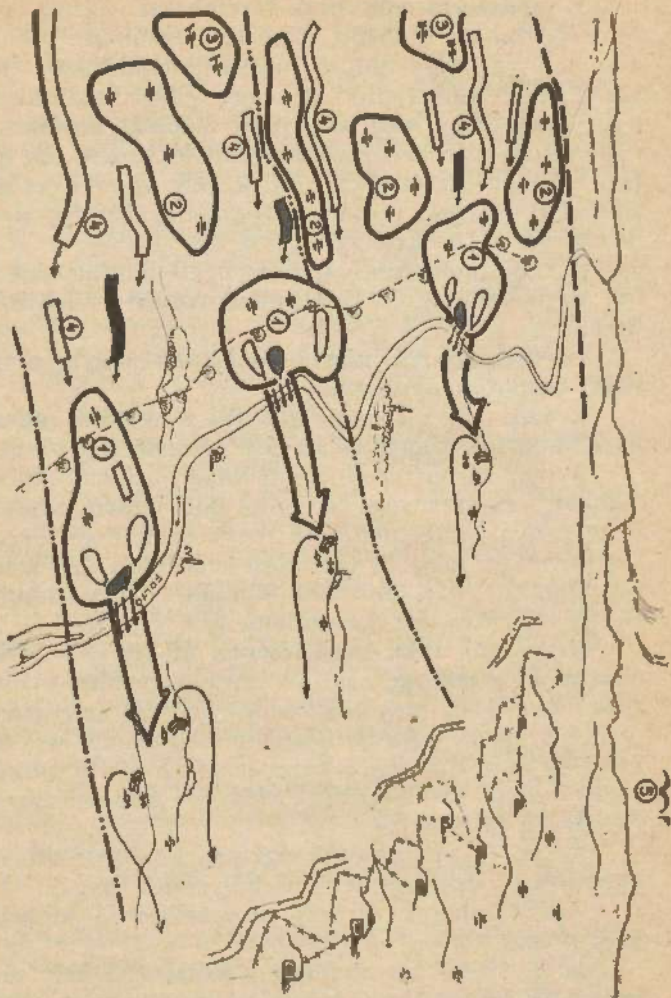
18.

19.

20.

21.

7. sz. ábra.

E mozzanatok általában a következők:

22.

I. mozzanat (7. sz. ábra):

Felderítés és az erődöv megközelítése.

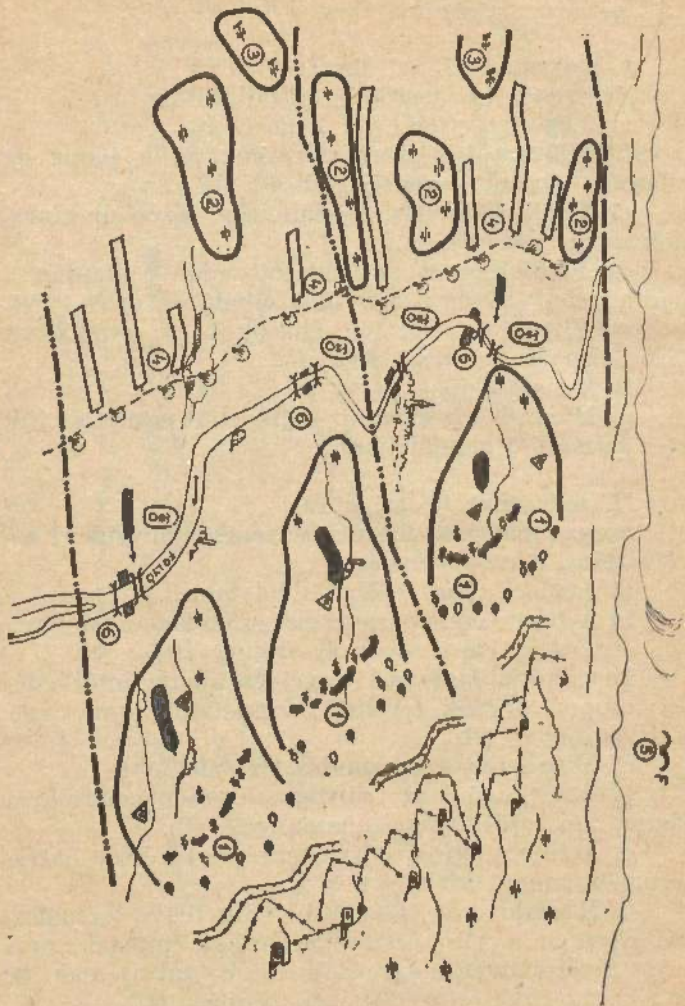
- a) Légi felderítés, fényképezés. ⑤
- b) Előcsapatok vagy előrevetett erők harca az ellenség előretolt csoportjaival. ①
- c) Földi felderítés. Hadműveleti egységparancsnok szemrevételezése.
- d) Fentiek által szolgáltatott adatok alapján a hadműveleti egység parancsnok elhatározása és terve.
- e) Ellenséges előretolt állások és az erődövből lévő tüzérség bénítása. ② ③
- f) Menetoszlopok. ④
- g) Műszaki egységek az előrevetett erőket segítik át a felmerülő akadályokon.

II. mozzanat (8. sz. ábra):

Szemrevételezés; áttörés helyének (helyeinek) kiválasztása. Átcsoportosítás.

- a) Légi és földi felderítés folytatása.
- b) A harccsoportparancsnok szakelődóival (mű., tü., rep., stb.) előre megy és szemrevételez. ①
Megalkotja támadási tervét és kiadja intézkedését; csoportosítások felvétele, feladatok, parancsnok-lási viszonyok, stb.
- c) Megszabja a felvonulás területeit.
- d) Intézkedik az anyagi előgondoskodásokra: lőszer, műszaki anyag, rohamanyag, stb.
- e) A zömöt egyelőre az ellenséges tüzérség hatás-területén innen tartja. ② ③ ④
- f) Műszaki erők: az erődöv előtt fekvő terepaka-dályokon át a zöm részére átjárókat építenek, műszaki zárrendszeren keresztül rést és utat nyitnak. ⑤
- g) Az erődöv tüzérségének bénítása. ② ③

8. sz. ábra.

III. mozzanat (9. sz. ábra):

Csoportosítás felvételének befejezése. Részletes szemrevételezés. Előkészítő munkák végrehajtása.

a) Az átcsoportosítást befejező erők mint **áttörő harcsoportok**, élükön (térközállásokkal szemben a szükség szerint az első támadó hullám előtt vagy után) a **réstörő műszaki harcsoportok**, (lásd 3. §. F)-hez fejezetét) **⊗** várják a készenléti helyükre való előrelendülés pillanatát.

b) Elöl működő **műszaki és gyalogos harcsoportok** a réstörő műszaki, illetve a gyalogsági harcsoport parancsnokok irányításával a **részletes felderítést és szemrevételezést végzik. ⊗**

c) A réstörő műszaki harcsoport parancsnok megalkotja **támadási tervét**. Ezt bemutatja az áttörést végrehajtó harcsoport parancsnokának, mert ez képezi alapját a harcsoport egyéb fegyvernembeli alakulatok elosztásának és feladatainak.

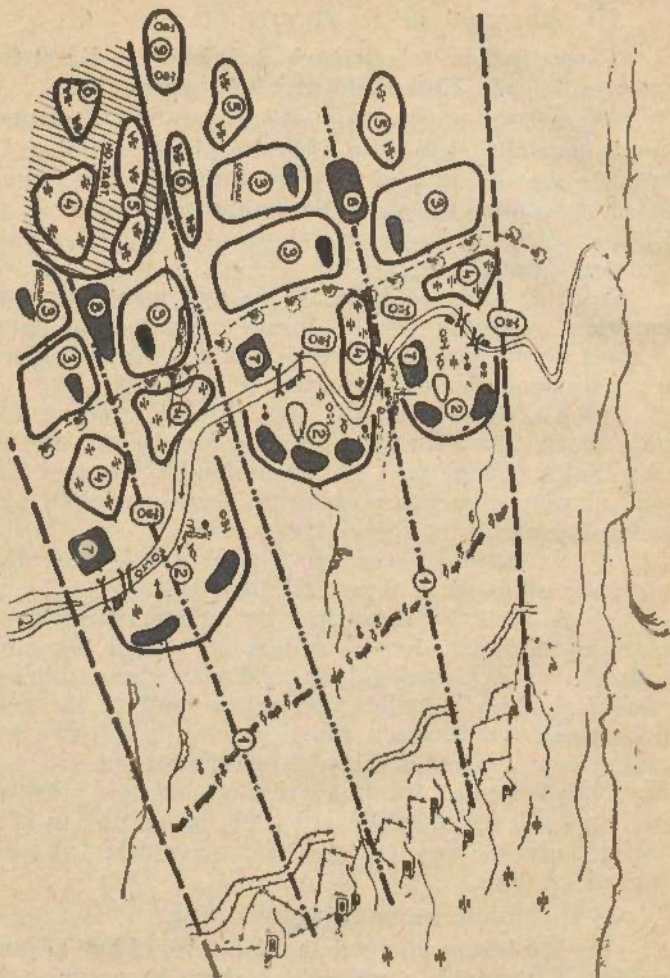
d) Az áttörő harcsoport parancsnok **támadási tervének elkészítése és intézkedése.**

e) A réstörő műszaki harcsoportparancsnok részletes támadási terve alapján a hozzá beosztott műszaki és gyalogos rohamrajoknak, szakaszoknak, réslövő gyalogsági nehéz tűzfegyvereknek és lövegeknek **kiadja (részletesen megbeszélve) intézkedését a támadásra: készenléti hely elfoglalása; támadási előnyomulási sávok, irányok; részletfeladatok; réslövő tűzfegyverek összműködésére jelek, időpontok megbeszélése; lőszer-, anyagutánpótlás; magatartás az erőd leküzdése után.**

f) Előkészítő munkák végrehajtása:

Ha idő bőven áll rendelkezésünkre, akkor adjunk módot — legalább a műszaki réstörő harcsoportoknak — arra, hogy az ellenségtől távol — a támadási

9. sz. ábra.

területhez hasonlóan berendezett gyakorlótéren — a roham részleteit besúlykolhassák.

Felszerelés kiegészítése (gyalogsgági ásó, drótvágó olló, fegyverzet, stb.). ②

Előreláthatólag szükséges műszaki anyagok előkészítése (robbantóanyag, ködösítőanyag, bürüanyag, stb.). ⑦

Anyagtartalék készenlétbehelyezése az áttörés folyamán és után várható akadályok leküzdésére. ③

g) Zömöt egyelőre az ellenséges tüzérsg zömének tűzhatás területén innen tartjuk. ③

h) Az erődöv tüzérsgének bénítása. ④⑤⑥

IV. mozzanat (10. sz. ábra):

Készenléti helyek elfoglalása (rendszerint a sötét-ség leple alatt történik).

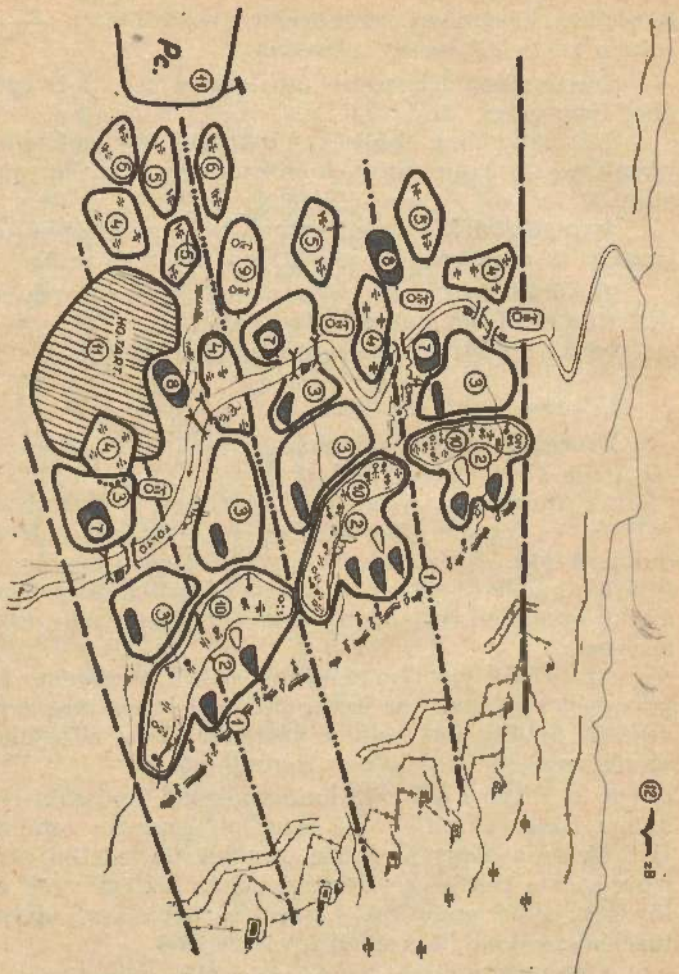
Az áttörésnek, — a készenléti hely elfoglalása nélküli — végrehajtása csak egész kivételes esetben indokolt (18. és 19. pont), egyébként igen veszélyes kísérlet, amely ha sikerre is vezet, a legkritkább esetben állhat arányban az elszenvedett vér- és anyagi veszteséggel.

Az erődök megtámadásának sikere (eredmény és veszteségek aránya) az összműködés gondos megszervezésén múlik, ami csak a készenléti hely elfoglalásának nyugodt légkörében képzelhető el.

a) A réstörő műszaki harccsoportok (műszaki rohamszakasz, század) hozzá beosztott gyalogos rohamjárőrök és gyalogsági nehéz-, esetleg légvédelmi tűzfegyverek a réslövő gyalogsági nehéz tűzfegyverek és lövegek) előrelendülnek készenléti helyeikre, illetve tüzelőállásaikba (közvetlen lövésre). ②③

A réstörő műszaki harccsoport támogatására páncélvadászokat és harckocsikat is beoszthatunk; ezek

10. sz. ábra.

a harccsoportot előnyomulásában követik és így támogatják. Mozgó réslövő tüzefegyverek.

b) Az áttörést végrehajtó harccsoport küzdő zászlóaljának első hulláma, mögötte a következő hullámok, a réstörő műszaki harccsoportra szoroson felzárkózva) térközállásokkal szemben: azokkal egyvonalban, illetve a terep szerint előre vagy hátra lépésözve) foglalják el készenléti helyeiket. ③

c) A tüzérség feladatának megfelelően vonuljon fel. ④⑤⑥⑦

d) Ezek mögött tartalék zászlóaljak, tartalék műszaki erők, esetleg páncélos erők úgy foglalják el készenléti helyeiket, hogy a küzdőket követni és a megtelepülő ellenséges behatásokkal szemben támogatni tudják. ⑧⑨

e) A gyalogság zömét, az áttörés sikerének kiszélesítésére bevetett páncélos erők követik és készek az áttörés utáni gyors, lendületes előretörésre.

V. mozzanat (11. sz. ábra):

Az áttörés végrehajtása:

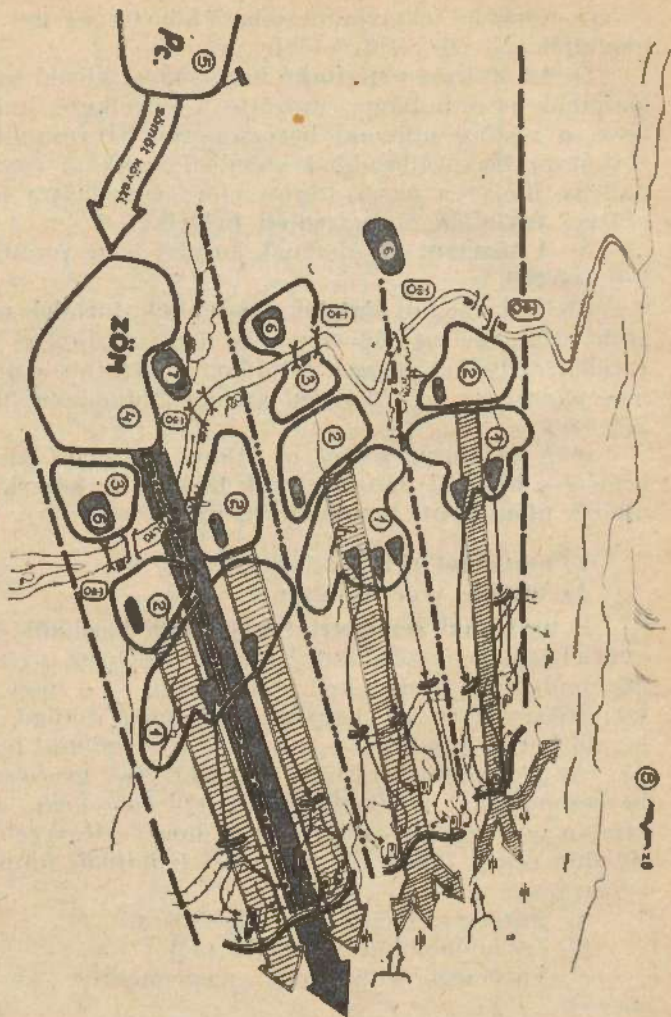
E mozzanat rendszerint hajnalban kezdődik. Ha ettől eltérni kényszerülünk, akkor az ellenség tüzérségét rendszerint tönkre kell lőnünk, ami — a nagy löszerszükséglet és az ellenséges tüzérség lefogó, sőt bénító hatása miatt is — a lehetetlen feladattal határos. Az előnyomuló réstörő műszaki és gyalogsági harccsoportokat pedig gondosan leplezni kell, ami szintén annyira időtrábló munka, hogy célravezetőbb minden egyéb indok félretevésével a hajnali időpont választása.

a) Tüzérségi előkészítés. (2—3 óra.)

b) Zuhanóbombázás. ⑩ (10 perc.)

c) Tüzérségi előkészítés megismétlése (5—10 perc).

11. sz. Ábrn.

d) Réstörő műszaki harcsoportok betörése. ②
(30—90 perc.)

e) Gyalogos küzdőzászlóaljak előreküzdése és be-
rágódása a védelmi övbe. Fesodorítás az oldalak-
ban. ② ③

f) Ha újabb erőd sor következik, ahhoz a készen-
léti helyek területéig való előreküzdés.

Utóbbi esetben az összes mozzanatok újból meg-
ismétlődnek, időben és térben egyaránt.

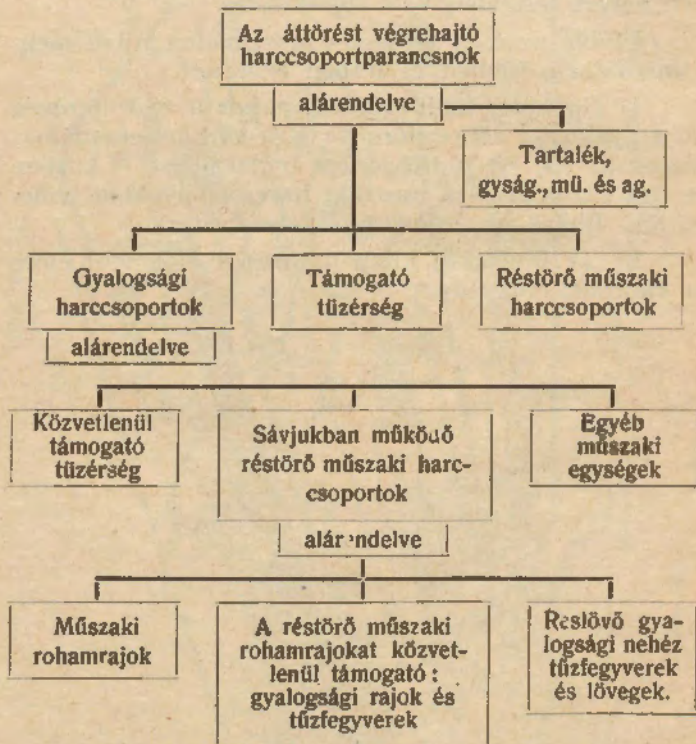
g) Ha nincs több erőd sor, akkor a nyitott résen
át a gyalogság zöme előre törve, a várható ellentáma-
dások kivédésére hídfőszerűen foglal állást; ④ közben
a rést újabb réstörő műszaki harcsoportokkal széle-
sítjük, illetve az erőd sor is felsodorítjuk.

h) Az ilymódon kibővített résen át lendül előre
a páncélos erők zöme. ⑤

3. §. Parancsnoklási viszonyok.

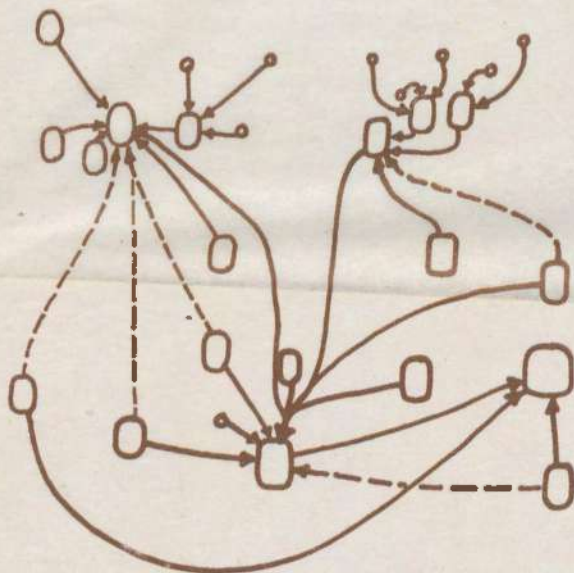
23. Az erődrendszerre támadó harcegység parancsnoklási viszonyainak elve:

I. sz. táblázat.

Parancsnoklási viszonyok;

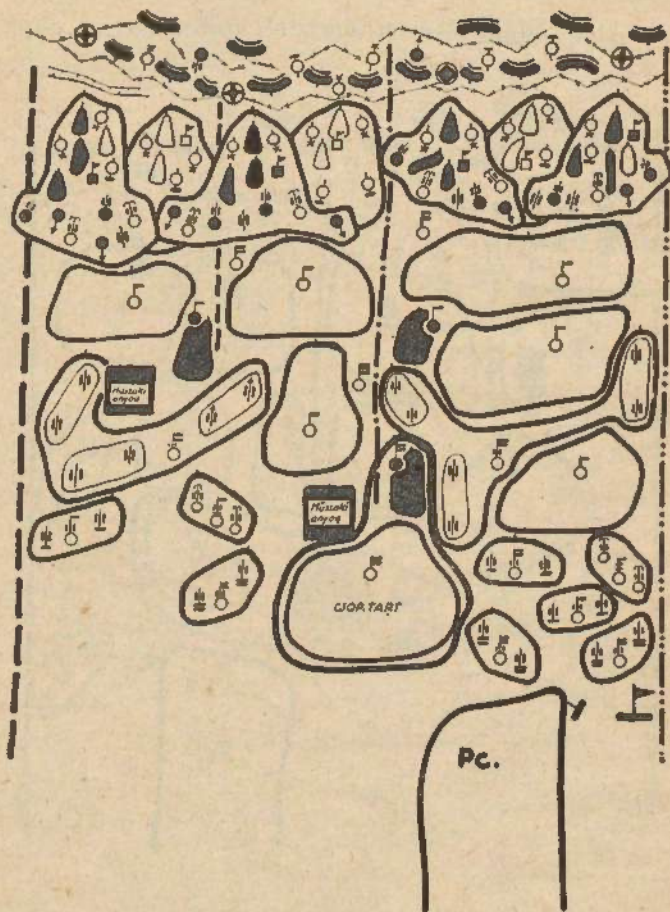

—▶ = alárendelve.

- -▶ = együttműködésre utalva.

12. sz. ábra.

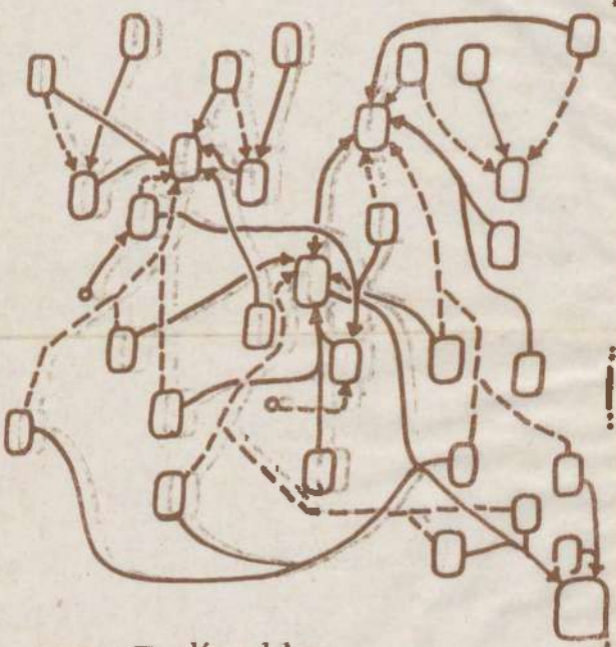
B) Térközállásokkal bíró erődrendszer ellen:

13/a. sz. ábra.

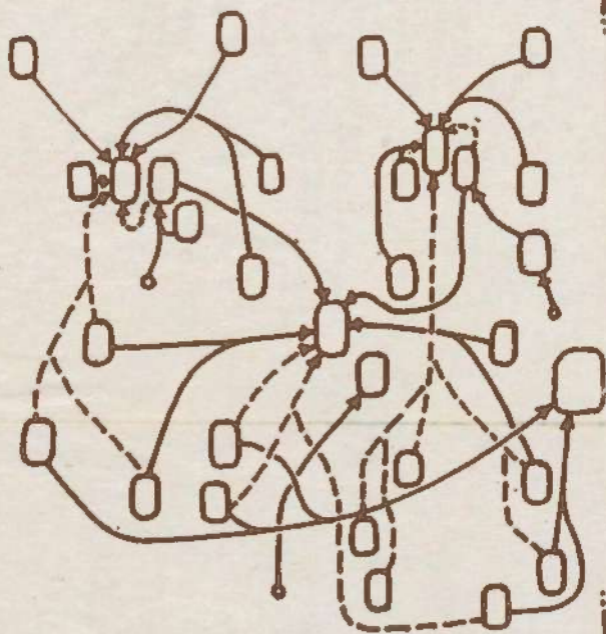
Parancsnoklási viszonyok:

- = alárendelve.
- = együttműködésre utalva.

19. sz. ábra.

Parancsnoklási viszonyok:

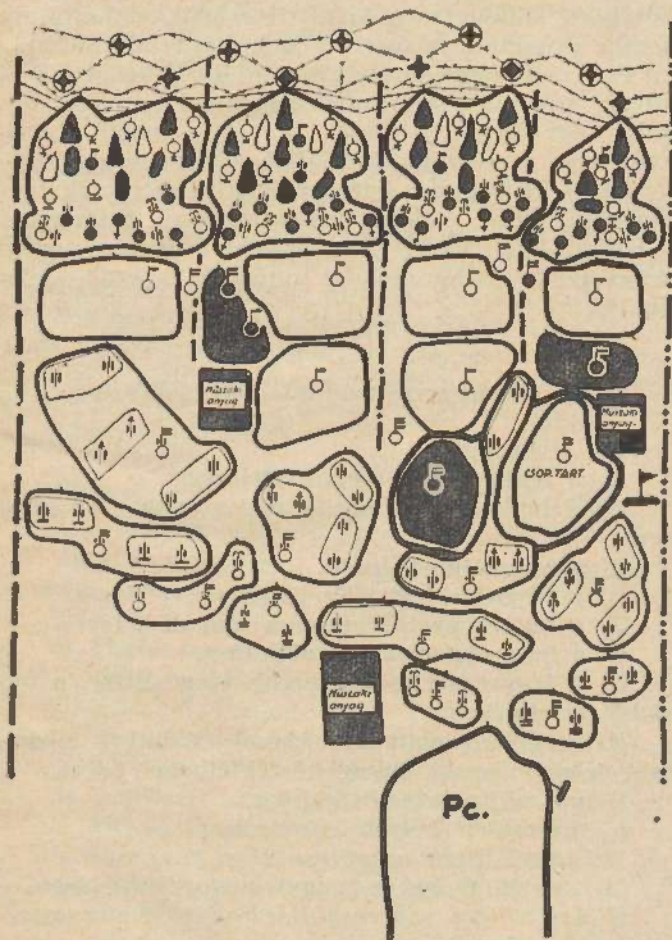

—→ = alárendelve.

- - -→ = együttműködésre utalva.

C) Térközállások nélküli (állandó jellegű) erődrendszer ellen:

14/a. sz. ábra.

25. **Harmadik esetben, azaz állandó jellegű erődrendszerek elleni támadásnál, amely rendszerben igen erősen és különlegesen kiépített erődökkel kerülünk szembe és esetleg az összes védelmi berendezések beton és páncél alatt vannak, az erődök megtámadásánál oly sok műszaki feladat merül fel és nagy műszaki egységek bevetését követeli meg; tulajdonképpen a műszaki zászlóaljokat (harccsoportokat) egészítjük ki gyalogos harcegységekkel és a szükséges lámogató, illetve réslövő tűzfegyverekkel, tüzérséggel és légi erőkkel. Ez esetben természetesen az egész harccsoport parancsnokául műszaki tisztet jelölünk ki.**

4. §. Erődrendszerre való támadás előkészületei.

26. Ide tartoznak:
- A) a felderítés és szemrevételezés,
  - B) a hadműveleti egység parancsnok támadási terve,
  - C) a harccsoportképzés,
  - D) a részletes felderítés és szemrevételezés,
  - E) a harccsoportparancsnok támadási terve,
  - F) a harccsoportok megalakítása,
  - G) a fegyverzet és felszerelés kiegészítése, a feladatok értelmében,
  - H) az áttörés alatt felbukkanó akadályok elhárítását célzó műszaki anyag készenléthelyezése,
  - I) műszaki előkészítő munka,
  - K) készenléti helyek elfoglalása,
  - L) összeköttetés megszervezése,
  - M) anyagi és egészségügyi előgondoskodások.
- E ténykedések végrehajtására az adott viszonyoknak megfelelő időt kell adni.*

Az egyes ténykedésekre szolgáló idő rendelkezésre bocsájtása körül a vezető a legnagyobb körültekintéssel járjon el.

Hiányos előkészítést, hiányos, zökkenőkkel teli végrehajtás követ és a siker esetleges teljes elmaradása, de mindig nagy vérvesztésig követi.

A)-hoz:

Felderítés és szemrevételezés.

27.

Az erődített védőrendszer nagybani felderítése:

Célja: a hadműveleti egység parancsnokának — elhatározásához és tervéhez — adatokat szolgáltatni.

Eszközei: főleg légi, de földi felderítés is.

Tárgya: erődív rendszere; erődök nagysága és típusa; szárnyak, hézagok; erődök sűrűsége; folyó erődítési munkák helye, kiterjedése és mérve; akadályok rendszere; csapat tartalékok és mozgások.

Ideje: minél előbb.

B)-hez:

A hadműveleti egység parancsnok támadási terve.

28.

Alapját a feladaton kívül a felderítés adatai, a rendelkezésre álló erő, anyag és idő képezik.

Tartalma általában:

- a) Harccsoportképzés, műszaki, tüzér egységek bevetése.
- b) Ezek feladatai.
- c) Támadás időpontja (ezt esetenként nem közli, hanem csak az előkészítés befejezésének időpontját).
- d) Leplezést szolgáló intézkedések.
- e) Anyagi tartalékképzés.
- f) Anyagi és egyéb különleges intézkedések (esetleg folyamátkelés, lőszer, egészségügyi, stb.).
- g) Toldalékok szükség szerint.

29.

C)-hez:

Harcsoportképzés, lásd 15. sz. ábrát.

a) Erődök leküzdése a műszaki csapat feladata. Az áttörési helyen működő harcsoporthoz bőséges műszaki erőt kell bevetni.

Az első erőd sor leküzdésére a bevetés sorrendje: fogatolt vegyiharcscapat, utász csapat, csak ha ezek nem állanak rendelkezésre, akkor árkász csapat. Az árkász egységek — mint a gyalogezredek részére legértékesebb műszaki egységek — további műszaki feladatokra, elsősorban ezredük küzdő és tartalék zászlóaljaihoz nyerjenek beosztást.

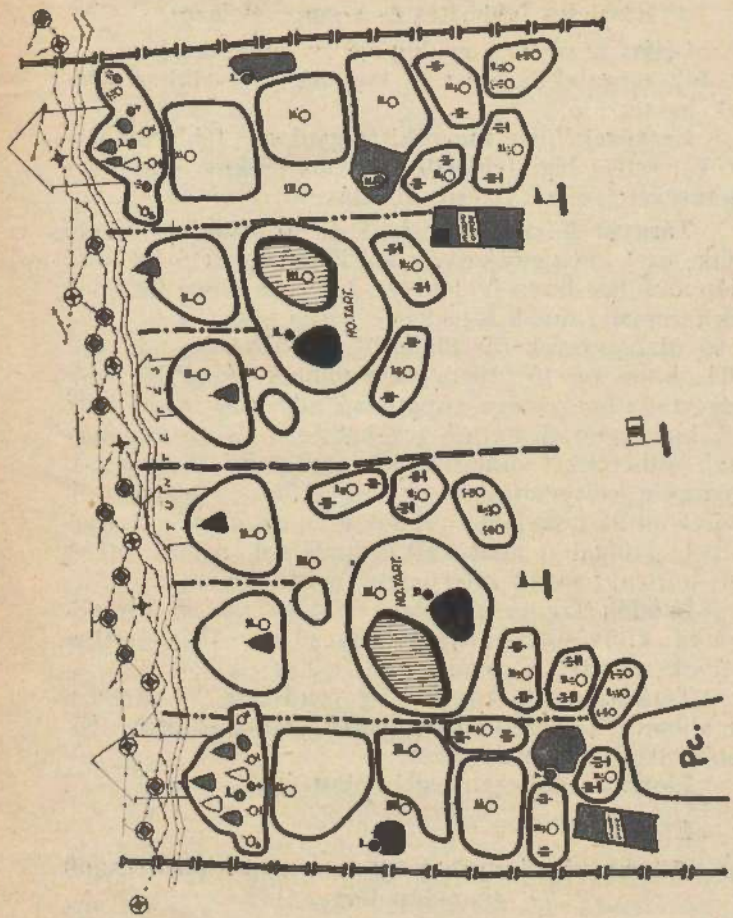
b) Az erődön való réstörésre (vagy egyes erődök leküzdésére) réstörő műszaki harcsoportokat alakítsunk.

c) Térközállások leküzdésére a réstörő műszaki harcsoporttal egyvonalban működő gyalogsági harcsoportokat alakítsunk. Ezekhez műszaki erőt is osszunk be. Ezeket lássuk el bőven ködösítő eszközökkel, hogy az erődök és harcállások előtti, rendszerint teljesen betekinthető, letarolt területen mozgásukat ködleppel segíthessék elő.

d) A réstörő műszaki harcsoportok mögött alakítsuk meg a résen áttörő gyalogsági harcsoportokat.

e) Ezek mögött és jobbra-balra csoportosítsuk a zömöt (esetleg páncélos erőket), úgy, hogy az áttörő harcsoport által elért eredményeket a sikerig kiszélesítsék: előretörő, felsodorító, ellentámadásokat kivédő, esetleg újabb helyen áttörő harcsoportok; oldalt főleg leplező harcsoportok.

f) A tüzérség zömét az áttörés helyén alkalmazzuk.

15. sz. ábra.

30.

D)-hez:**Részletes felderítés és szemrevételezés.**

Célja: a réstörő gyalogsági és műszaki harcsoportok megalakításához és támadási terveikhez adatok beszerzése.

Eszközei: főleg műszaki és gyalogos felderítő járőrök, esetleg légi felderítés. Parancsnokok személyes szemrevételezése (távcső, ollóstávcső).

Tárgya: Készenléti helyek és az azokhoz vezető utak; ezek megjelölése. Az erődökhöz vezető kedvező előnyomulási terep felderítése, ha ilyen nincs (teljesen sík terepen), annak kijelölése. Terep felderítése, a rész-
lövő tüzfegyverek tüzelőállásai, váltóállásai, a tüzelő-
állásokhoz vezető útvonalakra vonatkozólag. Itt a löveg vontathatóságára vonatkozó adatokat is derítsük fel; hogy nem elég-e a lövegeket 4—2 lófogattal, vagy csak emberekkel vontatni (talajnem, lejtő, növényzet). Tüzérség előrevonási útvonala. Zöm és páncélosok előrelendülési sávja az erődökig és azok mögött (térkép is szolgáltat adatokat). Akadályok nemei, méretei; műszaki záruk kiterjedése, neme, szárnyai.

Erődök száma, méretei; erődönként a lőrések száma; kilövéseik iránya; környező harcállások, akadályok méretei és rendszere.

Térközállások kiterjedése, rendszere. Lehetőleg az abban elhelyezett tüzfegyverek száma és neme. Kiseb-
b tartalékok, mozgások.

Ideje: az átcsoportosítás alatt.

E)-hez:

31. **Az áttörést végző gyalogsági harcsoportparancsnok támadási terve.**

Alapja: a kapott feladatok, a részletes felderítés és szemrevételezés adatai, a rendelkezésére bocsájtott,

gyalogsági, tüzérségi, műszaki és egyéb erő, valamint eszközök, — továbbá az idő.

Tartalma:

a) réstörő műszaki harccsoport megalakítása, parancsnok kijelölése és a műszaki erő, — továbbá az ahhoz beosztott gyalogsági nehéz tüzfegyverek, esetleg (főleg légvédelmi) lövegek, mint kísérők — és gyalogsági nehéz tüzfegyverek, valamint lövegek, réstörő tüzfegyverekként való alárendelése.

b) Térközérők ellen bevetésre kerülő gyalogsági harccsoportok megalakítása.

c) A réstörő műszaki harccsoportot követő küzdő zászlóaljjon belüli küzdők és tartalék megalakítása.

d) Feladatok.

f) Előgondoskodások a küzdők és zöm előrelendülését fékező akadályok műszaki elhárítására (erő, anyag, ütem).

g) Készenléti helyek kijelölése, odavezető útvonalak megjelölésére vonatkozó intézkedések.

h) Készenléti hely elfoglalása.

i) Támadás időpontja.

k) Összműködés szabályozása a fegyvernemek között.

l) Magatartás az áttörés alatt és után.

m) Összeköttetés és híradás megszervezése.

n) Anyagi és egészségügyi intézkedések.

F)-hez:

Harccsoportok megalakítása lásd 16. sz. ábrát.

32.

Az erődhare súlyát a műszaki csapat viseli, tehát minden küzdő harccsoporthoz műszaki-erőt kell beosztani. Mérve attól függ, hogy a támadó harccsoport sávjában hány erődöt kell leküzdeni. Annyi réstörő műszaki csoport, ahány erőd.

Az ezekbe beosztott műszaki erő nagyságára nézve szabályt adni nem lehet, mert azt minden esetben a

felmerülő **műszaki rohamfeladatok száma és mérve szabja meg.**

Ilyen műszaki rohamfeladatok:

akadály elhárítása, rombolása, áthidalása;

aknák (műszaki záruk) eltakarítása, robbantása;

erőd (a vele szerves egységet képező harcállások)

leküzdése;

rohamfelszerelések és anyag utánpótlása.

E feladatok mennyisége szabja meg a réstörő műszaki harcsoportba beosztandó műszaki rohamrajok számát.

33. Ez az erőd általában műszaki szakasz és század ereje között váltakozik.

Magányos erődöt (1. §. A., eset, esetleg B. eset) legfeljebb egy műszaki szakasszal önállóan támadjunk. Egymást támogató erődöket egy műszaki harcsoporttal (1 műszaki századdal) támadjunk (legfeljebb annyi szakasz, ahány erőd van).

Ezeknek térbeli beosztására nézve — a harchulámokhoz viszonyítva — az dönt, hogy az erőd a rendszer (erőd vagy védőrendszer) első vonalában, vagy annak mélységében fekszik-e. Tehát nem feltétlen szabály, hogy a réstörő műszaki harcsoportok mindig az élen nyomulnak előre. Ha az erőd a mélységi övben fekszik, akkor azon támadó gyalogsági harcsoport mögé soroljuk, illetve osszuk be, amelynek feladata az erőd előtt levő — harcállásokból álló — védőrendszer leküzdése.

34. A réstörő műszaki harcsoport parancsnoka: a műszaki szakasz, vagy század szervezetszerű parancsnoka.

Ennek alárendelünk, illetve a réstörő műszaki harcsoportba beosztunk még:

annyi gyalogsági rohamrajt, amennyi szükséges az erőd előtt és közvetlen környékén várható ellensé-

ges meglepő ellenhatások leküzdésére (horhosokból, facsoportokból, lyukakból, stb.),

annyi réslövő tüzfegyvert (páncéltörő ágyú, löveg),

annyiszor 2 géppuskát, (a műszaki szakasz vagy század géppuskáin kívül),

annyi hátillángszórot,

ahány lőrésel számolunk.

Térközállásokkal kiegészített erődrendszerrel szemben a térközállások ellen. támadó gyalogsági harccsoportok megalakítása hasonló elvek alkalmazásával történik.

Ezek megszervezésére azonban nem az erődök száma és azok lőrései, hanem a térközállásban (járóharc útján) felderített **ellenséges tüzgépek száma** dönt.

E harccsoportokhoz osszunk be **műszaki erőket** is. Ennek nagyságát a szemrevételezés szolgáltatta adatok (adódó műszaki munkák) alapján állapítsuk meg.

Fentiek alapján látjuk, hogy a műszaki súlyképzés döntő az eródharc megvívásánál.

35.

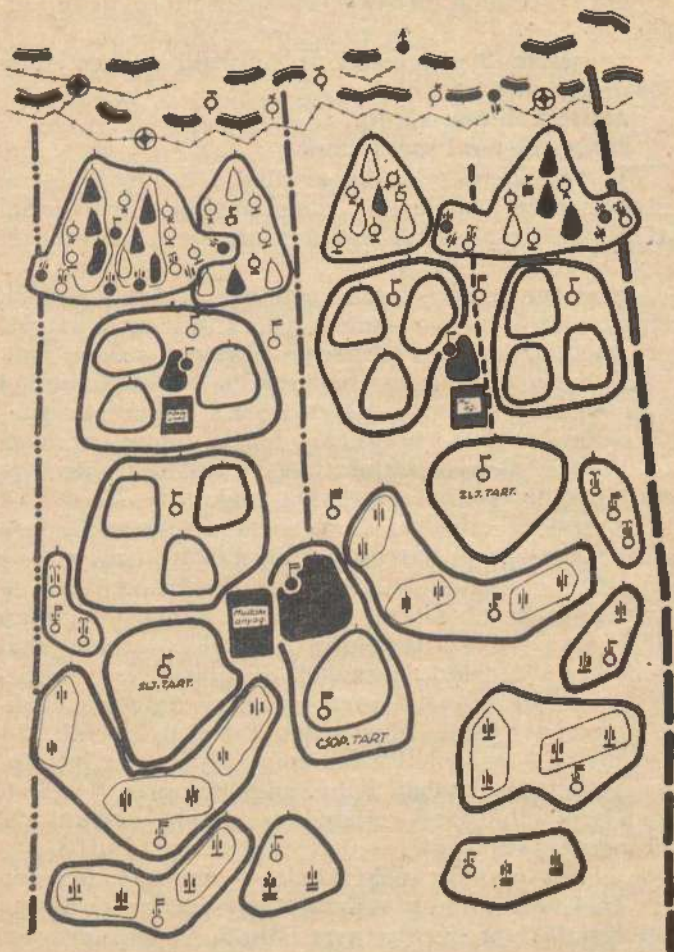
36.

A réstörő műszaki és az élen, a térközállásokra támadó gyalogsági harccsoportok mögött, ezekre — a helyzet és a részleltfeladatok (áttörés, felsodorítás, el-lentámadások elhárítása) szerinti csoportosításban felzárkózva — alakítjuk meg a küzdő zászlóaljakat (támadó hullámokat, lépcsőket) és a tartalékot. A küzdő zászlóaljak első hullámai a réstörő harccsoportokra a terepnyujtotta lehetőségek kihasználásával zárkóznak fel és azokat a támadás folyamán kövessék.

A támadás közben felbukkanó terep és telepített akadályok elhárítása céljából ezek közé osszunk be **műszaki egységeket** és — a szemrevételezés útján kapott adatok alapján előkészített — **műszaki anyagot.**

Tartsunk mindig műszaki egységeket (árkászokat) tartalékban az előre nem látható, (a második sor-

ban) meglepően felbukkanó erődök, vagy akadályok leküzdésére.

16. sz. ábra.

G)-hez:**Fegyverzet és felszerelés kiegészítése a réstörő
(műszaki) harccsoportnál.****37.**

A rohamot végrehajtó műszaki és gyalogos csapatok felszereléséből minden feleslegeset elveszünk és a szükséges rohamfelszereléssel látjuk el őket.

A térközben támadó gyalogsági rohamrajokat lássuk el drótvágóollóval, robbantó-anyaggal, előre elkészített kézigránátkötegekkel, stb.

A réstörő műszaki harccsoportnak elárendelt:

kísérő gyalogsági rohamrajokat, gyalogsági nehéz tűzfegyvereket a vele egy sávban küzdő és mögötte felzárkózó zászlóaljából vegyük,

a réslövő gyalogsági nehéz tűzfegyvereket az ezred, vagy tartalék zászlóalj közvetlen alakulatoktól, míg a lövegeket a támogató tüzér alakulatoktól osszuk be.

A fegyverzet és felszerelés helyes megosztása nyújt alapot a roham alatti közvetlen tűztámogatás és mozgás gépezetének zökkenésmentes működéséhez.

H)-hoz:**Műszaki anyag készenlétbehelyezése.****38.**

Az erődrendszeren való áttörés közben számtalan meglepően felbukkanó akadály felmerülésével kell számolnunk.

Ilyenek: (szemrevételezés által fel nem deríthető)

harckocsiárkok,

drótakadályok,

harckocsiárok oldalozóművek,

aknák, műszaki záruk,

újabb erődök,

vízerek, ingoványok, stb.

Ezekre a térkép — esetleg már birtokunkban levő

hasonló erődövek rendszerének — tanulmányozása útján következtethetünk.

A várható akadályok leküzdésére készítsünk elő megfelelő mennyiségű

szükséganyagot,

robbantóanyagot és gyújtószert,

ködkézigránátot,

hátilángszórót és ahhoz üzemanyagot,

kézigránát-kötegeket,

és egyéb, a várható szükségletnek megfelelő minőségű és mennyiségű fegyverzetet, felszerelést, számszámot és anyagot.

I)-hez:

39.

Műszaki előkészítő munka.

A beosztott műszaki csapatok legidősebb műszaki tisztje vezeti.

Alapjául a szemrevételezés adatai szolgálnak.

Nem elég a szerszám és anyag pusztá előkészítése ott, ahol a várható akadályok **nemét, számát és méreteit** a műszaki szemrevételezés már **megállapította**. A megállapított akadályok leküzdését, áthidalását szolgáló (szabványos, vagy hevenyészett eszközöket) anyagot *olyan mértékben kell elkészíteni, hogy azok az akadályhoz szállíthatók, de ott a lehető legegyszerűbben és leggyorsabban legyenek alkalmazhatók*. Például: a nyújtott töltetek már szerelve, — ott már csak gyújtani kell; a szükségbőrű részei (a könnyű szállíthatóság határáig) már elemekben összeállítva; a helyszínen az elemek gyorsan összekapcsolhatók, stb.

A műszaki előkészítő munkát gondosan hajtsuk végre, mert az így elkészített eszközök az erődharcnak az ellenség meglepetései ellen ható tényezőt és így a sikerhez vezető út igen fontos része.

K)-hoz:**Készenléti helyek elfoglalása.**

40.

Rendszerint a sötétség leple alatt történik.

Az ettől való eltérés csak egész kivételes esetben lehet indokolt (22. pont IV. mozzanat).

A készenléti helyek észrevétlen elfoglalása a meglepés legfontosabb eszköze.

Leplező mozgások végrehajtására gondoljunk.

Az észrevétlen végrehajtás eszközei a következők: 41.

a) A harcsoportokat a készenléti hely mögött úgy csoportosítsuk, hogy készenléti helyeiket *minél rövidebb úton és egymás mozgásának keresztezése nélkül érhessek el.*

b) A készenléti helyeket, az azt elfoglaló csapatrészek (minél több) parancsnokaival szemrevételeztessük.

c) A támadási parancs *lényegét már hátul adjuk ki.*

d) *Az odavezető utakat jelöltessük meg és jelöljük ki a vezetőket (a megjelölés utóbbi esetben is mindig szükséges, mert sötétségben a vezető is eltévedhet).*

e) A fegyverzetet úgy kell előkészíteni, hogy mozgás közben ne csörögjön; kocsikon szállított anyagot, hogy ne zörögjön.

f) Csapatot ki kell oktatni, hogy még a suttogás is felesleges; ezért az *elindulás előtt az alparancsnoknak a készenléti helyen való csoportosításra (hely, alakzat, tüzfegyverek helye, nagybani feladat stb.) is adjunk pontos utasításokat.*

g) A készenléti helyen már csak *a támadás részleteire vonatkozó, — a látást, a terepszemléletet megkövetelő (irányok, sávok, útvonalak részletei) — intézkedéseknek van helye.*

L)-hez:

42.

Összeköttetés megszervezése.

Az összeköttetést **főbbszörösen** szervezzük meg. Ugy rádió, mint vezetékes összeköttetést létesítsünk:

- a **réstörő műszaki harcsoportokhoz,**
- a **küzdő gyalogsági harcsoportokhoz,**
- a **tűztér támogató és távolharcsoportokhoz,**
- a **gyalogsági és műszaki tartalék egységekhez.**

Az összeköttetés részleteit a 17. sz. ábra mutatja:

A tüzérség, hírendszerét külön — a feladat és együttműködés kívánalmai szerint — építi, illetve fejleszti ki.

A **réstörő műszaki és a küzdő gyalogsági harcsoportokon belül az összeköttetés lényegét:**

a **készenléti helyen és már azelőtt történt részletes megbeszélés, képezi (mozgás ütemei, tűzcsapások, jelek, látóösszeköttetés).**

Ezek hiánytalan és folyamatos működése az alparancsnokok éberségén múlik.

M)-hez:

43.

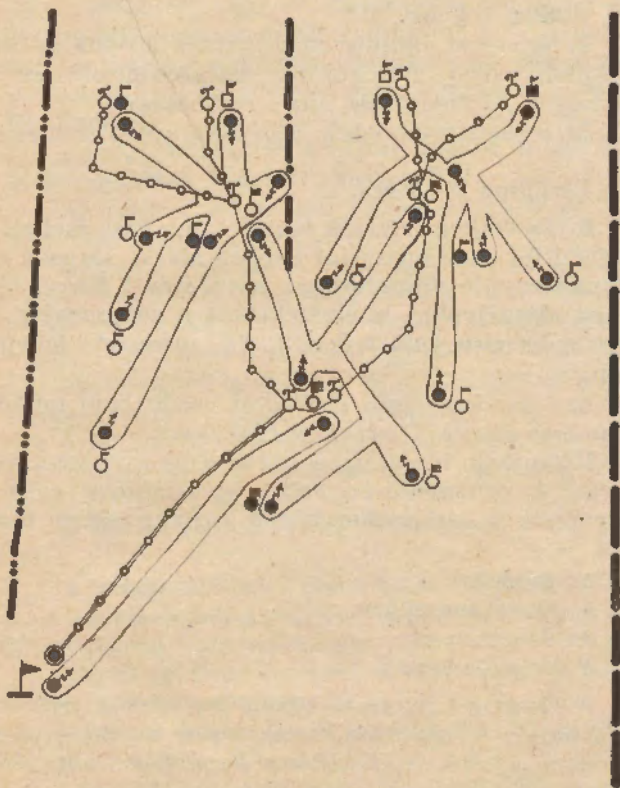
Anyagi és egészségügyi előgondoskodások.

Elvei nem térnek el a támadó harcnál előírtaktól.

A támadás módszeres megszervezése következtében az események előrelátható lefolyása időben és térben úgyszólván rögzített.

Az így rögzített mozzanatokra várható ellenséges ellenhatások mérve ad támpontot az anyagi, szállító és egészségügyi szolgálat megszervezésére.

Az anyagi szolgálat megszervezésére ezenfelül a 38., 42. és 45. pontokban leírtakban találunk támpontokat.

17. sz. ábrn

5. §. Támadás végrehajtása erődítési védőrendszerre.

44. A támadás időpontját — ha valami kényszerítő indok az ettől való eltérésre nem kényszerít — a hajnali órákra tegyük.

45. A támadást mindig megelőzi az erődök, a környékükön lévő harcállások, térközállások és az akadályok tüzérségi tűz általi rombolása.

Ez legyen rombolótűz közbeiktatott tűzcsapásokkal.

Tartalma 2—3 óra.

E tűz célja az erődök lehető rombolása mellett az erőd körüli — rendszerint letarolt sík — terepen sok egymásbanyúló gránáttölesér létesítésével (evvel esetleg az akadályokat is elrombolva) a rohamrajok részére a terepen való fedezést és mozgást lehetővé tenni.

Az erődök mögött (esetleg az erődömben) működő ellenséges ütegeket meg kell bénítani.

46. E romboló tűz után — közvetlenül a rohamegységeknek a rohamállásba való előrelendülése előtt — következik a zuhanóbombázók rajtaütésszerű támadása

az erődökre,
a páncélkupolákra,
az ütegekre és
a tartalékokra.

47. E támadást nyomon követi a tüzérség reteszelő tüze, amely a réstörő műszaki és a küzdő gyalogos harcegységeknek segíti elő a rohamállásba való előretörést.

E tüztámogatás alatt a tüzérség, — anélkül, hogy a tűz folyamtaossága megakadna — tüzét az erődök vonala mögé helyezi.

Ameddig az előretörő *rohamjárőrök biztonsága* megengedi, addig *az erődökre és azok páncélkupoláira tüzelhetünk.*

Amikor a rohamrajok **rohamállásaikba értek**, (raj-, szakasz-, vagy a századparancsnok jelére) az összes, **részlövésre** bevetett gyalogsági nehéz tüzfegyverek és lövegek a **páncélkupolákra, az oldallőrészekre** (térközérőknél az ellenséges tüzfegyverekre) **megnyitják tüzüket.** 48.

Ezalatt a tüzérség tüzét az erődök mögé helyezi, és az erődöket hátulról elreteszeli.

Az erődök lőréseinek *sikeres vakítása és elnémítása* után megindul az erődök elleni 49.

műszaki roham: a műszaki és velük együtt működő gyalogos rohamrajok, továbbá a körülöttük tüzelőállást foglalt gyalogsági nehéz tüzfegyverek és lövegek *fedezékből-fedezékbe* (gránáttölcsérből-gránáttölcsérbe) *ugrálva, egymás mozgását tüzzel gondosan támogatva, a tűzcsapásokat mozgásra ügyesen és gyorsan kihasználva (rágódnak) nyomulnak az erőd felé.*

Ezalatt és közben a műszaki rohamrajok a többiek biztosítása mellett: 50.

a **harckoetsiakadályok áthidalását** (berobbantását);

a **drótakadályok robbantását, vágását;**

a **lőrések kézigránáttal, lángkézigránáttal és hátilángszóróval való vakítását;**

aknák **hatástalanítását robbantással;**

a **lőrések robbantását;**

az erőd **harcon kívül helyezését** (foglyul ejtés, kifüstölés, újabb robbantás);

az erőd **közvetlen közelében levő állások leküzdését, felsodorítását végzi** (ezt gyalogos rohamrajok is végezhetik, hogy ki, azt a helyzet és elért eredmény szabja meg);

51. az elért eredmény biztosítása — mindaddig, amíg a réstörő műszaki harccsoportra szorosán felzárkózott első küzdő hullám rajta áthaladva, következő harccselekményét bevezette — az egész réstörő műszaki harccsoport feladata.
52. Az erődök leküzdésének pillanatában — amint az élen levő műszaki és gyalogos harccsoportok parancsnokai előre megbeszélt jellel érzékeltetnek, — a zászlóaljok támadóhullámai, a tüzéréség támogatása és a réstörő harccsoportok biztosítása mellett törnek előre, és utóbbiakon áthaladva vezetik be feladataikkal megszabott harcukat.
- Ezek lehetnek:
betörés a védelmi övbe,
csatlakozó harcállások felsodorítása,
szomszéd erődök leküzdése,
ellenlökések kivédése.
- E feladatok megoldásában a tüzéréség támogatja és a felmerülő akadályokon a hozzájuk beosztott műszaki egységek, az előkészített anyag felhasználásával átsegítik őket.*
53. Az előre nem várt, meglepő ellenhatások kivédése a támadó hullámokat nyomon követő tartalék gyalogos és műszaki erők feladata.
- Ilyenek lehetnek:
meglepően felbukkanó, a felderítés által nem jelzett erők leküzdése, nagyobb természetes akadályokon, folyókon, patakokon, mocsarakon való erőszakos átkelés, stb.
54. *Ezután a réstörő műszaki harccsoport gyalogos és tüzér egységei a csoportból önműködően kiválnak és szervezetszerű kötelékeikbe lépnek vissza.*
55. Az erődök leküzdését végrehajtó műszaki rohamegységek a további harcban nem vesznek részt, hanem az erőd környékén a gyalogsági harccsoportok elé merülő akadályok (harckocsiárok, akadályok) készelési-

tésénél működnek, továbbá az erődöt robbantással teljesen elrombolják, nehogy ellentámadás sikere esetén azt újból felhasználhassák.

6. §. Együttműködés a fegyvernemek között.

56.

A műszaki erődharc sikere, legyen az erődömben való réstörés bármennyire a műszaki csapatok feladata, nemcsak utóbbiak minden akadályt leküzdő támadó szellemétől és kiképzési fokától, hanem az erődharcban résztvevő többi fegyvernem vállvetett működésétől is függ.

Mindig gondoljunk arra, hogy hiába végzik el — az egyes működő fegyvernemek — feladataikat az elképzelhető legnagyobb alapossággal, ha működésük párhuzamosan és nem fogaskerékként egymásbakapcsolódva, egymás működését féltő gonddal megfigyelve és támogatva, ahhoz alkalmazkodva, de mindig a kapott feladat szellemében és az intézkedés céljának értelmében történik. Az együttműködés zökkenésmentessége tehát nemcsak a kiképzés fokától és az együttműködés terén elért gyakorlottságtól, hanem nagy mértékben a csapatok közszellemétől is függ.

Az együttműködés alapja a helyes intézkedés. Intézkedésünk részletes fogalmazásának vezérfonala az legyen, hogy egyrészt a különböző fegyvernemeknek feladatként jutó cselekmények, fogaskerékekénti pontos működését, helyes időbeni és térbeni meghatározásainkkal megszabjuk, de másrészt gondosan ügyeljünk arra, nehogy olyan megkötéseket tartalmazzon, amelyek az öntevékeny végrehajtást megkövetelő, előre nem látható akadályok (természetes akadályok, ellenhatások, fel nem fedezett tűzfegyverek, stb. elhárítását gátolnák vagy megakadályoznák.

57.

II. RÉSZ.

IRÁNYELVEK A MŰSZAKI ERŐDHARC
KIKÉPZÉSÉRE.

1. §. Általában.

58. *A műszaki erődharc, mint a harc egyik legnehezebb mozzanata, megköveteli, hogy az abban résztvevő rohamegységek honvédei*

magas erkölcsi értékűek legyenek;
a testi fáradalmakat könnyen bírják;
harcos szelleműek legyenek;
harc eszközeit biztosan kezeljék és helyesen alkalmazzák;
a harcra jött bíró, kötél-idegekkel rendelkezzenek;
a felmerülő akadályok leküzdésében leleményesek és gyorsak legyenek;
végül az együttműködés fontosságának tudata szokásossá váljék bennük.

59. *Az erődök leküzdése: a réstörés, a műszaki csapatok feladata.*
60. *Az erődrendszerek áttörését azonban az összes fegyvernemek, vállvetett működése és csüggedést nem ismerő kemény harca vezetni sikerre.*

II. sz. táblázat.

A műszaki erődharc az egyes fegyvernemekről (az e harcban kiképzésre kerülőktől) az alábbi különleges részcsелеkményekben való
I = tökéletes, / = szükségszerű, gyakorlottságot követeli meg:

Kiképzés tárgya:		Mely fegyvernemnél, legalább mennyi ideig gyakoroljuk:									Mely kiképzési időszakban			
		gyal.	idő	mű.	idő	tű.	idő	rep.	idő	egyb.		idő		
Általános és katonai kiképzés	1.	Erkölcsei nevelés	I	●	I	●	I	●	I	●	I	●	1.-2.-3.	
	2.	Testedzés	I	●	I	●	/	●	/	●	/	●	1.-2.-3.	
	3.	Külön- leges lö- kiképz.	puskával	I	28h	I	28h	I	28h	—	/	11h	1.-2.	
	4.		géppisztolyal	I	8h	I	8h	/	4h	—	—	—	1.-2.	
	5.		golyószóróval	I	14h	I	14h	—	—	—	/	—	1.-2.-3.	
	6.	Kiképz. kézlgr.-dobásb.		I	22h	I	22h	/	22h	—	/	14h	1.-2.	
	7.	Roham	csatár	I	28 nap	I	28 nap	—	—	—	—	—	1.	
	8.		járőr	I	4 „	I	4 „	—	—	—	—	—	2.-3.	
	9.		raj	I	8 „	I	10 „	—	—	—	—	—	2.	
	10.		szakasz	I	6 „	I	6 „	—	—	—	—	—	3.	
Műszaki kiképzés	11.	Harc és műsz.	felderítés	I	10	I	16h	I	10h	I	5h	/	2h	1.
	12.		szemrevételezés	I	5h	I	10h	I	5h	/	2h	—	—	1.-2.
	13.	Műszaki zárok lektűzd.		/	4h	I	8h	—	—	—	—	—	1.	
	14.	Robbantás		/	17h	I	34h	—	—	—	—	—	1.-2.	
	15.	Árok áthidalása		/	4h	I	8h	—	—	—	—	—	1.	
	16.	Ködkiképzés		I	2h	I	2h	I	●	—	—	—	1.-2.	
	17.	Lángszóró kiképzés		/	4h	I	8h	—	—	—	—	—	1.	
	18.	Drótakadályvágás		I	8h	I	8h	—	—	—	—	—	1.	
	19.	Árktolás		/	6h	I	12h	—	—	—	—	—	1.-2.	
	20.	Készenl. helyek megjel.		I	2h	I	4h	—	—	—	—	—	1.	
	21.	Tűztámogatás		/	14h	I	14h	I	●	I	●	—	2.-3.	
	22.	Erődrombolás		—	—	—	—	I	●	I	●	—	1.-2.-3.	
	23.	Együttműködés		—	●	—	●	—	●	—	●	—	2.-3.	

Megjegyzés: ① a kiképzés közben állandóan.

② a reggeli gyakorlatok és a testedzés alatt, *naponta*.

③ lövészeteli keretében.

④ a 6. §-ban rögzített elvek szerinti, minél gyakrabban.

A *szükségszerű kiképzéshez* a tökéletes kiképzésre a III. táblázatban megállapított anyag $\frac{1}{3}$ -a kell.

61.

Ne tartsunk elméleti oktatásokat, — hanem adjunk határozott feladatot, — azt az utolsó pontig hajtassuk végre és a gyakorlat végén beszéljük meg a hibákat, hogy abból a gyakorlók tanuljanak. Legeredményesebb a többször megismételt, élénken végrehajtott gyakorlat. A szükséges elméleti tudást a gyakorlatok alatt elejtett, rövid oktatásokkal oltuk a csatárokba.

2. §. Általános katonai kiképzés.

62.

Célja: a rohamcsatárt és a rohamegységeket az alábbi ágazatokban kiképezve rohamfeladatok megoldására **lelkileg és testileg** alkalmassá tenni:

- a) *Erkölcsei nevelés.*
- b) *Testnevelés.*
- c) *Különleges lökiképzés.*
- d) *Kiképzés kézigránát (lángkézigránát) dobásban.*
- f) *Rohamjárőr kiképzés.*
- e) *Rohamcsatár kiképzés.*

a) Erkölcsi nevelés.

63.

A Szolgálati Szabályzatban lefektetett és a kiadott kiképzési intézkedésekkel hangsúlyozott szabályok megkövetelik a honvéd erkölcsi nevelését. *Különösen fontos ez olyan ténykedésnél, mint a műszaki erődharc, — amelynél minden ember önállóan, üntevékenyen működik; amelynél egy-két ember lelki csüggedése az egész vállalkozás sikerét kétségessé teheti.*

Az említett intézkedéseken kívül, külön tartsunk előadásokat a rohamcsapatok eddigi hősiek működé-

séről, kiemelve a műszaki rohamcsapatnak a győzelem kivívásában a többi fegyvernemmel egyenrangú helyét a honvédségben.

A kiképzés alatt gondoljunk mindig arra, hogy az erőd megrohanásának részletfeladatai a **gyalogos és műszaki honvédtől megkövetelik**, — gyorsaság, kitartás és ügyesség mellett —, hogy *az ellenség és saját tűz idegtépő hatásait nyugodtan bíró idegzetű legyen s ezenfelül lehetetlent nem ismerő, harcosszellemmel rendelkezze.*

E tulajdonságokat csak az tudja elsajátítani, akinek lelki egyensúlyát — mélyen gyökerező erkölcsi érzések, mint a honszeretet, a családi érzés; Legfelsőbb Hadurunk, valamint előljárói iránti feltétlen bizalom — tartják fenn.

64.

Az erkölcsi nevelés leghatásosabb eszközei:
 a személyes példaadás,
 az alárendettekkel való szigorú, de jóindulatú bánásmód és
 a mindenre, még magánviszonyokra is kiterjedő hajtársias gondoskodás.

65.

Fent vázolt, következetesen végrehajtott vezetői tevékenység váltja ki alárendelt honvédeinkből az összetartozás nemes érzését; ez ad a magányosan küzdő honvédnek oly nagy és megingathatatlan lelkiert, amely őt arra lelkesíti, hogy a feladat érdekében a poklon is átgázoljon.

66.

b) Testedzés.

A nagy lelkiertől mellett a rohamcsatárnak, rendkívüli testi erőre, ügyességre és kitartó szervezetre van szüksége. Erre a testedzés keretében kell ránevelni. *E kiképzési ág sikere az állandó gyakorlásokon, naponta, rövid ideig tartó edzésen múlik.*

67.

68. **A testedzés részletei:**
*általános testedzés,
 különleges testedzés,
 szabadgyakorlatok,
 talajtorna,
 gyorsfutás,
 kitartó futás,
 akadályokon való áthatolás,
 sportszerű küzdőjátékok,
 cselgáncs.*

E kiképzés folyamán érjük el, hogy a rohamcsatár

élénk mozgásúvá váljék; a testi fáradoalmakat könnyen bírja; akadályokon való áthatolásban leleményes, ügyes és gyors, a közelharc pusztá kézzel való megívásában pedig kezdeményező legyen.

A felsoroltak részletes leírását a 2. füzet II. R. 1. §-ban találjuk.

c) Különleges lökiképzés.

69. A rohamhoz történő megközelítés és a roham alatt ellenálló ellenséget csak **lőfegyvereit biztosan kezelő és jól lövő csatár** tudja sérülés nélkül megközelelni és megsemmisíteni.

Az eredményes tűzharc kellékei az **éber figyelés** és a **biztos, eredményes lövés.**

A különleges lökiképzés ágazatai:

- puskával,
 géppisztollyal és
 golyószóróval*
 végrehajtott **különleges lögyakorlatok**, és pedig:
*iskolalövés,
 tereplövés,
 együttműködő gyakorlatok éles tölténnyel.*

E gyakorlatok keretében a rohamcsatár — azonkívül, hogy pontlövésben biztos lövő — a felsorolt löfegyvereket közelharcban, felsodorításban (árok-harcban) is ügyesen tudja alkalmazni.

A rohamcsatárnak a felsorolt löfegyvereket — a pisztolyhoz hasonlóan — *hirtelen, rövid időre felbukkanó, vagy hirtelen felbukkanó és rárontó ellenféllel szemben* kell eredményesen használnia. E lövésben való jártasságot minden honvéd saját egyéniségének megfelelő testhelyzetből gyakorolhatja (csipőlövés, kapáslövés, hónaljlovés, gyorslovés, stb.); lényege, hogy **a lövés e gyorsított módszerével is találjon.**

Ennek gyakorlását legcélszerűbb 5—10 m távolságban elhelyezett nagyméretű céltáblákra, mozgás közben leadott lövésekkel végezni, mert a lövő így nemcsak a találatokat, *de elhibázott lövéseit is figyelemmel kísérheti s módot talál elkövetett hibáinak fokozatos leszokására, mindaddig, amíg találatainak száma kielégítő.* E gyakorlatokat kispuskával is végezhetjük.

A különleges lökiképzés részleteit a 2. füzet II. Rész 2. §-ában találjuk.

d) Kiképzés kézigránát (lángkézigránát) dobásban.

E kiképzési ág keretében érjük el, hogy a csatárok a kézigránátot nyugodt biztossággal kezeljék és minél nagyobb távolságra tudjanak célra dobni. 70.

E kiképzés tagozása:

előkészítő kiképzés,

kézigránát iskoladobás,

éleskézigránátdobás,

egyenkénti és csoportos dobás.

A kézigránátharc az árokharcban fokozottan fontos. Ezért ezt a kiképzési ágat a gyakorlótereken megépített árokrendszerben ember-ember elleni módon

saját, valamint ellenfelének mozgása közben gyakorolja. A rohamcsatár legyen képes arra, hogy ellenfelének az árokban fedezés céljából végrehajtott lehajlási mozdulatából mozgási irányára és ütemére is következtetni tudjon, s ennek megfelelő előretartással dobjon.

E kiképzési ág részleteit az 1. füzet 8. §-ában és a 2. füzet II. R. 3. §-ában találjuk.

e) Rohamcsatár harc kiképzése.

71.

Az eddigi, csak részletcselekményeket érintő kiképzési ágazatoktól eltérően kiképzési ág a **gyakorolt részletcselekmények felfűzése a kapott feladat értelmében lörténő mozgás alatt felmerülő esemény-sorozatra.**

A csatár, az erőd megközelítésénél a terepen, illetve a harcmezőn, annak természetes és mesterséges fedezőkeit ügyesen kihasználva lő és egyéb fegyvereit, valamint harceszközait gazdaságosan használva, az ellenséges célokat eredményesen leküzdve mozogjon. **E kiképzés az erődharc alapja és ezért erre sok időt fordítsunk és minden — az erődharc keretébe tartozó — kiképzési alkalmat ragadjunk meg.**

E kiképzési ág részletei:

terepfelderítés,

mozgás végrehajtása a harcmezőn,

tűztámogatás gyakorlása,

célfelderítés,

tűzelőállás elfoglalása,

tűztámogatás kihasználása,

félzárkózás a támogató tüzfegyverek hatásterületének innenső széléhez,

egyéni fegyverek használata;

ezek mindegyikének, sorozatosan fellevések keretébe állított, egymásbanyúlóan végrehajtott gyakorlatai.

Terepfelderítés, saját mozgás meggyorsítása érdekében.

A rohamcsatár csaknem mindig nehéz terepen (gránáttölcsérek, árkok, akadályok, fel nem robbant lövedékek és kézigránátok, stb.) között mozog, oly közel az ellenségéhez, hogy minden mozdulatát megelőző terepfelderítés végrehajtása igen fontos.

72.

Különböző terepen gyakoroljuk ezt mindaddig, amíg a csatár a terep felderítésében és ennek alapján ennek kihasználásában biztonságot ért el.

A rohamjárőrparancsnokkal ugyanezt gyakoroltassuk az egész járőr mozgására kiterjedően.

A mozgás végrehajtása.

A mozgás mindig a terepnyújtotta fedezékek és a tűzérségi lövedékbecsapódások tölcseireinek teljes kihasználásával történjék. Ez a merev, egyenes vonalú szökeleésekről a zeg-zugos, gránáttölcsérek, árkok stb. kihasználására törekvő mozgásra való áttérést jelenti. A szökélés az ellenséghez közelebb már rövid előretörésekből, ugrásokból, kúszásból, gurulásból tevődik össze.

73.

A rohamcsatárnak értenie kell a tűztámogatás gyors és ügyes kihasználásához.

A támogató tüzefegyverek parancsnokának a rohamcsatárok mozgását figyelemmel kell kísérniök. A tüzefegyverek figyelői fordítsanak ugyanannyi figyelmet a rohamcsatárokra, mint az ellenségre. Vonatkozik ez elsősorban a tűzérségi és repülő bombák által erősen feldűlt, tölcseikkel teli terepre, ahol a rohamcsatárok hátulról nem láthatók s helyzetükre csak időnkénti mozgásukból lehet következtetni.

Célfelderítés.

74. A rohamcsatár úgyszólván az **ellenség között működik**. A minden irányban való figyelés (éjjel fülelés) célfelismerés, s az azt azonnal követő, tüzzel való rácsapás gyakorlása fontos.

Igen nehéz, eleget soha nem gyakorolható tárgykör, amely ha a csatár megtanulta, **nagy önbizalmat ad**.

Tüzelőállás elfoglalása.

75. A rohamcsatárnak az erőd előtt elterülő harcterületen állandóan fedezékben kell lennie. A tüzelőállás elfoglalásának olyan módon való végrehajtása, mint az általában szokásos: *a csatár kifekszik a löirányba s puskáját a puskatámasztékra kiteszi: tilos!*

A rohamcsatár, ha a fedezékből kipillantva olyan célt lát, amelyre löni érdemes, fegyverét villámgyorsan a puskatámasztékra teszi (puska, géppisztoly, golyószóró), lö, a lövések hatását megfigyeli, s fegyverével együtt fedezékében ismét eltűnik.

Tűztámogatás kihasználása.

76. Az együttműködési harcgyakorlatok előtt minden rohamcsatárt szoktassunk hozzá a **támogató tűz gyors és teljes kihasználásához**.

A tüzfegyverek hatását először éleslövészet keretében mutassuk be. A tűztámogatás csak akkor használható ki, ha a támogató tüzfegyver is tisztában van a támogatás módjával. A támogató tüzfegyver — *főleg az erődőrések vakításánál* — alkalmazkodják a rohamcsatárok erőállapotához és a terepnyújtotta mozgáslehetőség szerint adjon tűztámogatást.

A támogató tüzfegyverek tűzterületéhez való szoros felzárkózás.

Gyakoroljuk mind a meredek, mind a lapos rőp-pályájú tüzfegyverekkel. 77.

A gyakorlatok alatt a csatárokat arra szoktassuk, hogy a támogató tüzfegyverek hatásterületének innenső szegélyét minél jobban közelítsék meg; a támogató tüzfegyverek lefogó hatásának élénk kihasználásával. Ez a csatár rohamállásának előbbrevitelét eredményezi s így az erődharc utolsó, legveszélyesebb szakaszát rövidíti.

Egyéni fegyverek használata.

Elv: a rohamcsatár, addig és amíg lehet, minden alkálommal, lövéssel küzdje le ellenfelét. A rohamcsatárnál kevés kézigránát lévén, ezeket csak akkor használja, ha lövéssel nem érhet célt. 78.

A rohamcsatárok és rohamjárőrök egész kiképzése alatt mindennemű gyakorlatnál térjünk ki a tüzszközök felhasználásának leggazdaságosabb módjára.

Részleteit: a 2. füzet III. Részben találjuk.

f) Rohamjárőr kiképzés.

Három, vagy több csatárból összeállított, — a gyakorlandó részletcselekmény szerinti felszereléssel és harceszközökkel ellátott — járőr működésének gyakorlása. Lényege, hogy ennél az egyes csatárok már egymás működését figyelik és minden ténykedésükben egymáshoz igazodnak. A járőrnek azonban egyelőre csak egy feladatot, támadási célt adjunk. 79.

Ilyen feladatok:

- előreküzdés,*
- kisebb vállalkozások,*
- akadályvágás,*
- akadály robbantás,*

*akadálykapun való csoportonkénti előrelendülés,
kézigránátharc,
felsodorítás, árokharc,
ellentámadás leküzdése,
elért eredmény biztosítása.*

E gyakorlatok természetesen nemcsak a megnevezett ténykedést, hanem annak előkészületeit, ahhoz való előnyomulást, — különösen egymás támogatását — is magukban foglalják.

80. **Mindig támadó gyakorlatot tervezünk. A rohamjárőr a védelmen belül is támadó feladatot kapjon.**

Tervezzük a gyakorlatokat mindig, a *tüzérségi fűztámogatás hatásterületének innenső határától a betörésen (rohamon) át, az elért eredmény biztosításáig.* Mutassuk be először (már kiképzettekkel, oktatókkal) az egész támadás végrehajtását, folyamatosan végrehajtva. Utána térjünk át a **mozzanatonkénti, részletes** oktatásra.

Minden mozzanatnál térjünk ki részletesen a tűz és mozgás összhangjára; éspedig:

a támogató tüzfegyverek (golyószóró, géppuska, páncéltörő ágyú) és a kísérő gyalogsági rohamrajok elvileg a kézigránátdobó távolságig támogatják a műszaki rohamjárórt; e vonalig előnyomulva, a jó lövészek kilövik az ellenséges gépek kezelőit, gyorsan tűz alá veszik a támogató tüzfegyverek által el nem érhető, hirtelen feltűnő ellenséges tüzgépeket; a golyószóró átveszi az átlövési, vagy hézaglövési viszonyok miatt tüzelni nem képes, támogató géppuska céljait.

Szoktassuk hozzá a rohamjárőrbe beosztottakat, hogy a támadást, — a támadást megelőző részletes megbeszélés szerint, a járőrparancsnok további vezényszavai, parancsaira való várás nélkül hajtsák végre. A rohamjárőr parancsnoka — a táma-

dás alatt — már csak az eredeti támadási tervről el-
léró cselekményeket vezényli, parancsolja, vagy ha
kivételesen több rohamcsatár közös, együttes, egyidejű
működése válik szükségessé.

Tehát (előzetes megbeszélés útján) a támadás 81.
megindulásakor minden rohamcsatárnak tudnia kell:

a feladatot,

*a végrehajtás során reáháramló, összes részlet-
cselekményeket.*

Erre igen nagy gondot fordítsunk! A rohamjárőr
feladatának végrehajtása nem függhet egy embernek,
— a parancsnoknak — életben maradásától, (vélet-
lenül éppen ő marad le kedvezőtlen előnyomulási vi-
szonyok, tűzoltalom hiánya miatt, stb.). (Gyakorlati
példák a 2. füzetben.)

A 2. füzetben felsorolt gyakorlatokban azok az
ügyességtöbbletek, amelyek a rohamcsatár, a járőr és
raj működéséhez szükségesek, gyakorolhatók. Ha a
rohamcsatárok a tűz és mozgás közötti összefüggést
megértették, azaz a támogató tűzfegyverek nyújtotta
— tűztámogatás kihasználásának módját elsajátítot-
ták, akkor helyüket bármilyen változatú harcban meg
foglalják állani.

Mutassunk rá mindig a meggondolt gyors cselek-
vés döntő jelentőségére. Ezt bármilyen vakmerő rá-
rontás sem helyettesítheti.

3. §. Műszaki kiképzés.

Az I. táblázatban felsorolt műszaki részletfelada- 82.
tok a következő műszaki kiképzési ágazatok kereté-
ben gyakorolhatók (súlykolhatók):

A) Műszaki felderítés és szemrevételezés.

B) Műszaki záróharc.

C) *Robbantás.*

D) *Árok áthidalása, szabványos bürüvel, rohamlétrával és hevenyészett eszközökkel.*

E) *Ködkiképzés.*

F) *Lángszóró kiképzés és*

G) *Erődítés.*

E műszaki kiképzési ágazatokban az alábbi mértékben kell kiterjeszkedni és az azokból az erődharc érdekében az alábbiakat kell tudni.

A) Felderítés, szemrevételezés.

a) Felderítés általában.

83. **Feladata:** a vezetésnek a harcászati (áttörési) terv elkészítéséhez alapot adni (tájékoztatás).

A felderítés végrehajtása **kémfelderítés, légi, légi műszaki felderítés és földi harcfelderítés és földi műszaki felderítés** útján történik.

Kémfelderítés.

84. Erődrendszerek legtöbbször már békében épülnek, s így létezésükről és mikénti építésükről már tudunk.

Ezek adatairól a 2. füzet VI. Rész tájékoztat; az így birtokunkban levő adatokat az elfoglalt területeken — a műszaki felderítőjárőrök által végrehajtott mérések útján — szerzett új adatok és a mindenkor közölt haditapasztalati adatok egészítik ki.

Légi felderítés.

85. **Feladata:** ellenőrizni a kémszolgálat által rendelkezésre bocsájtott adatok helyességét, főleg az erődrendszer telepítésére vonatkozólag, továbbá részletes adatok beszerzése a megtámadásra kerülő erődöv védelmi szakaszairól, olyan szempontból, vajjon az erőd-

rendszer kizárólag békében létesített erődökön nyugszik-e, vagy pedig a hadiállapot bekövetkeztével az ellenség még **egyéb** építményeket is telepített. Pl.: **erődök közök kiépítése** (térközállások), **műszaki záruk létesítése, stb.**

Műszaki felderítés és műszaki szemrevételezés.

86.

A műszaki felderítés abban különbözik a műszaki szemrevételezéstől, hogy előbbi többnyire ismeretlenről **tájékoztat**, utóbbi már a műszaki felderítés által nyújtott általános **tájékozottságot** részletek adataival (**mérések, stb.**) egészíti ki. (Tájékozódás — adagyűjtés.)

A kiképzés gyakorlati végrehajtását a 2. füzetben találjuk.

Erődök megtámadásánál általában mindig egyező természetű, vagyis hasonló (rokon) műszaki felderítési feladatok adódnak.

Célszerű tehát a kiképzést rendszerbe foglalni, — **típus gyakorlatokat** tervezni és részleteit sulykolni!

A kiképzés egyszerűsítése végett az egyes részleténykedéseket eleinte külön-külön gyakoroljuk s csak az egyes részlettudás elsajátítása után térjünk rá a készenléti helytől az erődig terjedő folyamatos ténykedés végrehajtására.

Célszerű részletgyakorlatok:

Megközelítő útvonal felderítése — az erődöt megtámadó rohamjárőr részére — a készenléti helytől a hk. árokig (töréspontra).

87.

Harckocsiárok és környékének felderítése.

Drótakadály felderítése.

Az erőd felderítése.

A gyakorlatoknál mindig érzékeltessük az ellenség tűzhatását, — de legalább az ellenséges figyelmet;

törekedni kell az észrevétlen megközelítésre. A gyakorlat terepre építsünk akadályokat, aknákat stb., hogy a járőrparancsnokot újabb és újabb elhatározásra bírjuk; esetleg a megszabott mozgási irány megváltoztatására is!

A járőrparancsnok használja ki a nála levő eszközöket; különösen **vázlatkészítést és jegyzetek készítését** követeljük tőle.

A gyakorlatokat először nappal, iskolaszerűen, majd lépésről-lépésre harcszerűen, de **ismert terepen hajtsuk végre**. Ha ebben gyakorlottak, térjünk át nappal, szürkületben, majd sötétségben ismeretlen terepre.

Hajtsunk végre erőszakos felderítést és szemrevételezést is, amikor tüzéségi és nehéz tűzfegyverek tűztámogatására támaszkodunk (erődök vakítást stb.).

Harekocsiárok és környékének felderítése.

88. A felderítő járőr munkáját akkor kezdi meg, amikor az odavezető útvonal felderítésével megbízott felderítő járőr feladatát már befejezte.

Drótakadály és az erőd felderítésének és szemrevételezésének részleteit a 8. füzet tartalmazza.

89. A drótakadály és erőd felderítésének és szemrevételezésének sikerét biztosítja:

a rátermett **legénység gondos kiválasztása;**

zajtalan és rejtett megközelítés gyakorlása;

jegyzet és vázlatkészítés gyakorlása;

megfigyelés gyakorlása; a nehéz időjárási, nehéz látási viszonyok között ellenséges behatás mellett (ellenséges figyelés);

a felderítés és szemrevételezés sávjába eső tárgyak, építmények stb. helyes megválasztásának gyakorlása;

önállóságra és leleményességre való nevelés.

B) Műszaki záruk eltakarítása.

Az erődharcban felmerülő záruk, a roham végrehajtását nem akadályozhatják. Gyakoroljuk az útnyi-tást kézigránát, illetve robbanótöltetek kidobása útján.

90.

Az erődöv előtti harcterületen levő nagyobb kiterjedésű záruk felszedését a 2. füzet V. Rész 15. §-ban leírtak értelmében gyakoroljuk.

C) Robbantás.

A robbantás a rohamkiképzés egyik legfontosabb kiképzési ágazata.

91.

Létesítsünk ezért lehetőleg külön robbantó gyakorlóteret az ábrák szerint, — hogy ott az egyszerűbb robbantási feladatokat több csoportban sulykolhassuk.

Célszerű berendezések a 8. §-ban, a 24. a.—e. ábrákban láthatók (8. §-ban).

Ezzel a kiképzéssel párhuzamosan végezzük a szoktatórobbantást az alábbi irányelvek szerint:

A robbantási feladatok megoldásához szükséges, hogy a honvéd kiválasztása, már e szempont betartásával történjék. Annyi erős idegzetű embert nem találunk, amennyi e feladatok megoldásához szükséges, ezért a gyengébb idegzetű honvédeket szoktatással kell megedzeni az erődharc idegölő zajával szemben, nehogy az őt — a teljes figyelmet megkövetelő — harci tevékenységének végrehajtásában befolyásolja.

Az ember ezenfelül idegenkedik is robbantások végrehajtásától, de csak addig, amíg sok gyakorlat, vagyis megszokás után rá nem jön arra, hogy szervezete — a szabályok betartása és kellő fedezés mellett, — nagy töltetek robbantását egész közetről is, könnyen elviseli. A biztonság elérése után viszont

minden csatár olyan kedvet kap a robbantások végrehajtására, mely nála a robbantásokkal járó feladatok megoldását kívánatossá teszi.

92. E különleges érzés elsajátítása céljából a 2. füzetben közölt szoktató robbantó gyakorlatokat kell végrehajtani.

A szoktató robbantásokat legcélszerűbb a 8. §. ábrájában példaképpen lerajzolt gyakorlótéren gyakorolni; ez módot nyújt arra, hogy a legénység fokozatosan szokja meg a 2. füzetben közölt példákhoz hasonló gyakorlatokat. Lényeges, hogy minél rövidebb (legkevesebb 10 cm) kettős angolgyújtózsínort használjunk.

Ne mulasszuk el a robbantásnál előírt rendszabályok betartását (orvos kirendelése, biztonsági őrk, stb.). A közölt szoktató robbantási gyakorlatoknál merészebb gyakorlatokkal ne kísérletezzünk.

A robbantás keretében hajtsuk végre az akadálykapu robbantást, a harcokosiárok berobbanás, a lőrésrobbantás, erődajtórobbantás és erődobbanás előgyakorlatait is.

D) Árok áthidalása szabványos bürüvel és rohamlétrával.

93. A mindenkor rendszeresített anyaggal kiadott kezelési utasítás szerint gyakoroljuk ezek gyors hordását és vetését.

Hevenyészett eszközökkel.

94. Gyakoroljuk különböző, a helyszínen leggyakrabban található anyagból (gerenda, deszka, póznák, létra, stb.) bürü-elemek és könnyű aljzatok összeállítását. Erre szabályt nem lehet felállítani.

Az adott méretek és viszonyok szabta körülmé-

nyek szerint, a vezető leleményességétől függ az át-hidalás gyorsasága és sikere.

Példákat a „Közüti Szükséghidak“ című (E—34. 5. füzet V./A. Rész) utasítás tartalmaz.

E) Ködkiképzés.

95.

Ködösítésre a
ködkézigránát,
a ködgyertya,
a ködakna és a ködgránát szolgálnak.

A ködkézigránát és a ködgyertya alkalmazását minden rohamcsatárnak ismernie kell. E kiképzés egyik részecselekményét a kézigránátdobásnál már gyakorolhatjuk.

Az időjárás befolyását a ködkézigránát kidobásának irányára, valamint a ködgyertya elhelyezésére nézve a csatárokban számtalan gyakorlat útján — érzékké — kell kifejlesztenünk.

F) Lángszóró kiképzés.

96.

A kiképzés részletei:
a lángszóró kezelése, karbantartása, töltése,
a lángszóró működése és
lángszórás.

A lángszóró főleg az erőd löréseinek vakítására és a mögötte levő védőlegénység harconkívül helyezésére; árokharcban, felsodorításra szolgál.

A lángszórónak a lörés vakítására való használatát mindig lángkézigránátdobások előzik meg és tartják, azért ezt így gyakoroljuk.

A lángszórás sohasem lehet hosszantartó, folyamatos. A 4—10 mp-ig tartó lángtűzesapást gyakoroljuk.

A lörésrobbantás után a lörésen át — a védők leküzdésére is — lángtűzesapást alkalmazunk.

G) Drótakadályvágás és robbantás.

97. Előgyakorlatait már a robbantás alatt elvégezzük. E kiképzési ág keretében gyakoroljuk a:

drótakadályvágást

*előrekúszást az akadályig,
ködlepel kihasználását,
előrekúszást az akadályhoz (drótvágók és hajto-
gatók, magukról minden szerelvényt levetve) és
az akadályvágást.*

98. **drótakadályrobbantást**

*előreküzdést az akadályig,
ködlepel kihasználását,
előrekúszást az akadályig,
töltetek előreszállítása az akadályig,
töltet bedugása és megtoldása,
gyujtást,
kiegészítő vágásokat, a kapu bővítésére.*

E kiképzési ágnál fokozott jelentősége van az összműködésnek.

Az akadályrobbantó töltetet a csatárok — a rajparancsnok „*Drótrobbantás!*“ figyelmeztetőjére — viszik és tolják az akadály alá.

A töltet elkészültét, azaz a megtoldott töltet elhelyezésének elkészültét a csatár: „*Gyujtás kész!*“ kiáltással jelenti.

A rajparancsnok „*Gyujtás!*“ vezényszavára gyujtanak és: „*Gyujtva!*“ kiáltással figyelmeztetik a körülállókat, hogy fedezzék magukat.

H) Árkolás.

99. E kiképzési ágot az erődítés keretében gyakoroljuk. Csak igen nagy erődökkel szembeni harcban fordul elő.

J) Készenléti állások megjelölése.

A készenléti állások zajtalan elfoglalása a meglepetés fontos eszköze. Tekintve, hogy e ténykedés sötétségben történik, az odavezető utakat *fehér papírszalagokkal, vagy mész elcsurgatásával kell megjelölni. A készenléti helyeket pedig a földre, fákra, vagy házak oldalára rajzolt jelekkel jelezzük.* 100.

Ennek végrehajtását gyakorolni kell, bármennyire egyszerűnek is látszik.

A műszaki kiképzés részleteit a 2. füzet V. Részében találjuk.

4. §. Tűztámogatás.

A 2. és 3. kiképzési időszakban adjunk gyakori alkalmat arra, hogy a műszaki csapatok a gyalogság nehézfegyver és tüzérség egységeivel együttműködési gyakorlatokat tarthassanak. 101.

Gyakorló löszerral gyakorolhatjuk a tüzfegyverek hangja utáni tűzkihasználást, továbbá a tűztámogatók csapásszerű, az előnyomuló rohamegységek feladatához és mozgásához igazodó tűzét.

Gyakoroljuk a támogató tüzfegyverek állásváltatásait, anélkül, hogy emiatt a rohamozók működésének támogatása hiányt szenvedne.

A réslövő gyalogsági nehéz tüzfegyverek és lövegek készenléti helyeinek elfoglalását, a közvetlen lövésre alkalmas tüzelőállások kiválasztását, az odavezető utak megjelölését, váltó állások kiválasztását is gyakorolják.

A tábori tüzérség gyakorolja a tüzelőállás elfoglalását 4—2 ló, esetleg csak a kezelők vontatásával.

A támogató közepes tüzérség gyakorolja az erőd környékének megdolgozását a célból, hogy a keletkezett gránáttölcsérek sorozatát, a rohamállástól az erő-

dig, fedezékül használhassák s egyúttal az ott elhelyezett ellenséges aknákat is megsemmisítsék.

A tüzérség értse a módját, az ellenségnek a rohamozóktól való elreteszelésének is.

Ezek nem különleges tüzér feladatok, fokozott gyakorlásuk — az erődharc szempontjából — indokolt.

E gyakorlatok részeit értelemszerűen a légi erők is gyakorolják, kisebb méretű bombák alkalmazásával.

5. §. Erődrombolás.

102. A közepes, a nehéz tüzérség és a zuhanó bombázók feladata, az erődrombolás, nem kíván különleges kiképzést. A réslövést azonban — közvetlen lövéssel — sokszor, sulykolásszerűen gyakoroljuk.

Nem minden erődharc gyakorlatra áll tüzérség rendelkezésünkre. Ilyen gyakorlatoknál célszerű az erőd körül — a 8. §. 25. és 26. sz. ábrában lefektetett rendszer szerint — elhelyezett és gyújtott aknák robbantásával az erőd rombolását célzó tüzérségi lövedék becsapódásokat jelezni.

6. §. Együttműködés gyakorlása.

103. Az együttműködés gyakorlására minél több alkalmat adjunk.

Minden kiképzési év utolsó időszakában a hadtestparancsnokság a hadtest kiképző táborokban legalább egy ízben és egy heti tartamra vezényeljek az összes — az erődharcban érdekelt — csapatnembeli

egységeiket (különösen műszaki, gyalogos, tüzér és repülő) **együttműködési erődharcgyakorlatok megtartására.**

Ezenkívül olyan helyőrségekben, ahol különböző — az erődharc megvívásában résztvevő — fegyvernemek csapatai vannak elhelyezve, azok parancsnokai, a kiképzés minden időszakában, **ragadjanak meg minden alkalmat minél több együttműködési gyakorlat tartására.**

Használjuk ki erre a **harszerűen, éles lőszerrel végrehajtott gyakorlatokat is,** mert a harc e legnehezebb fájának csak minél többszöri és a valóságot megközelítő viszonyok között való gyakorlásával előzhetjük meg, a különben velejáró, **legtöbbször súlyos kudarchoz vezető, vérvesztéseket.**

104. 7. §. Kiképzési anyagszükséglet. II. sz. táblázat.

Kiképzési ág :		csatáronként :		
Különleges lőkiképzés :	puskával	200 db.	gyakorló lőszer- ből ennek a háromszorosa szükséges	
	géppisztollyal	320 db.		
	golyószóró	1000 db.		
	pisztoly	28 db.		
Kézigránátdobás :	kézigránát	30 db.	éles	
	lángkézigránát	5 db.		
Robbantás :	akadályrobbantás	30 db. 0.1 kg-os töltény		
	harckocsiárok berobb.	2 db. 0.5 kg-os	szelence	
	lőrésrobbantás	2 db. 0.5 kg-os		
	erődajtórobbantás	3 db. 0.5 kg-os		
	erődrobbantás	1 db. erődrobb. töltet szakaszonként		
	szoktatórobbantás	6 db. 0.5 kg-os szelence		
	a gyakorlatokhoz összesen ; (ezen felül egyéb selejtés anyag).	Gyújtószer	9 db. utászgyutacs	
			2 fm. kett. ang. gyújtózsínór	
			8 fm. durr. gyújtózsínór	
			2 db. zsinórörzsgyújtó	
			2 db. gyújtóhüvely	
			6 fm. simadrót	
4 fm. tűskéadrót				
1 db. 2.5 cm v. 20×20 cm deszka				
1 db. 3 m. h. 8 cm. átm. pózna				
1 db. 3×10" 2 m. h. deszka				
Ködkiképzés :	4 db. ködkézigránát			
	4 db. ködgyertya			
Lángszóró kiképzés :	12 l. lángszóró olaj			
	4 db. lángszóró gyújtó			
Készenléti állások megjelölése :	10 fm. papírszalag			
	1 kg olttalan méz			
<i>Megjegyzés : Fenti anyagszükséglet a tökéletes kiképzésé, Szükségszerű kiképzésére ennek 1/3-a elegendő.</i>				

A tüzérségnek a műszaki erőharcban való együttműködési gyakorlatokon való részvételéhez az eddig megállapított együttműködési gyakorlati kiszabotának kétszerese szükséges.

8. §. Berendezések az erődhare kiképzésre.

A rohamkiképzés végrehajtására az alábbi eszközökre és berendezésekre van szükség. 105.

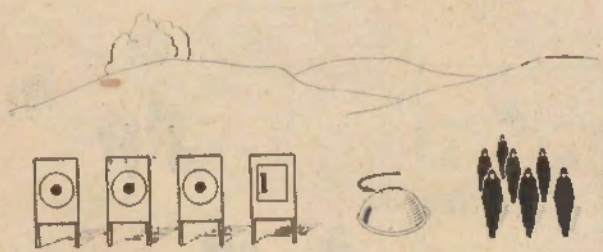
Különleges egyéni felszerelést a 2. füzet tárgyalja.

Terepasztal: az erődrendszer megmintázására, oktatására és a részletes végrehajtás előzetes megbeszélésére. Célja: mindenki tisztán lássa, hogy harcával miként kapcsolódik az egész erődrendszer megtámadásába. (Tetszés szerint elkészíthető.)

Haditornapálya: testi felkészültség elsajátítására.

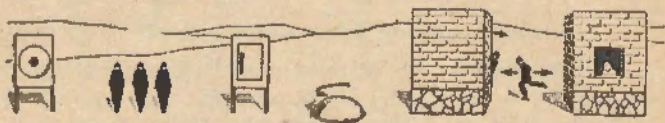
Példa haditorna pályára: a 2. füzet 12. sz. ábrában.

Rohamlőtér. Példa puska célcsoportok telepítésére:

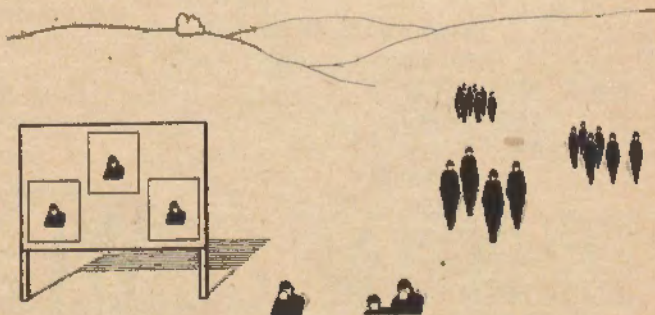
18. sz. ábra.

Példa géppisztoly célcsoportok telepítésére:

19. sz. ábra.

Példa golyószóró célcsoportok telepítésére:

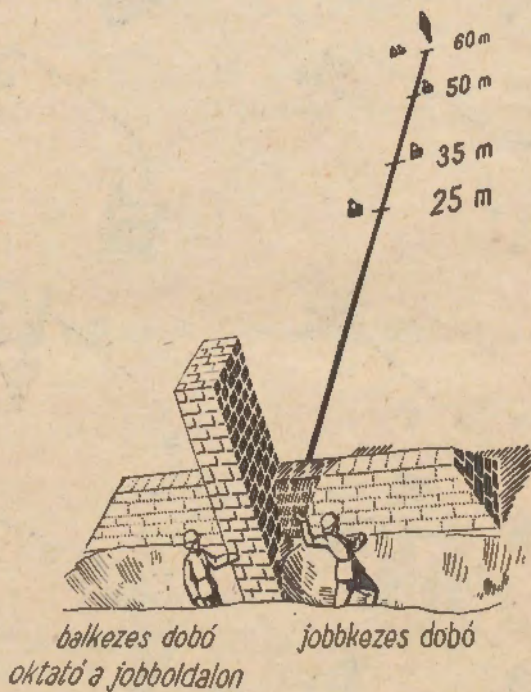
20. sz. ábra.

Kézigránátdobó-pálya:

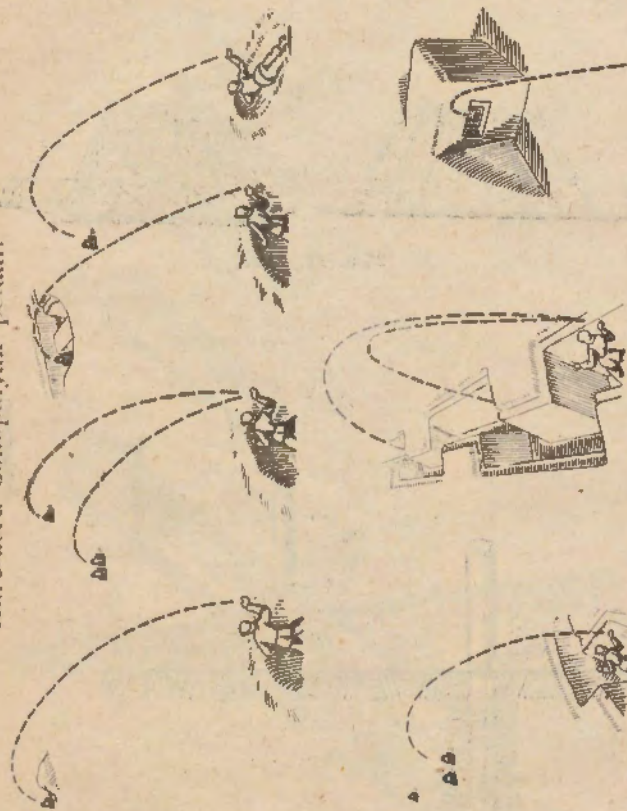

21. sz. ábra.

Éles kézigránátdobó-pálya:
Iskoladobó-pálya:

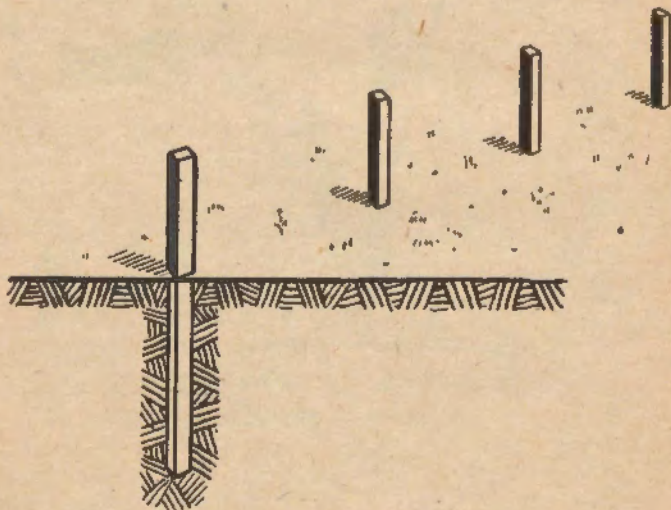
Háreszerű dobópályák példái:

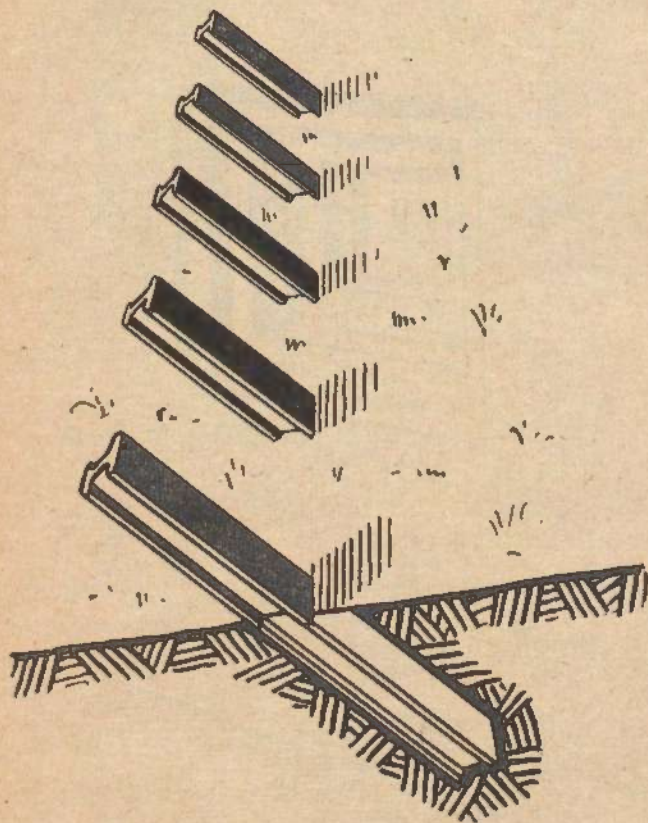
23. sz. ábra.

Robbantó gyakorlóltér:

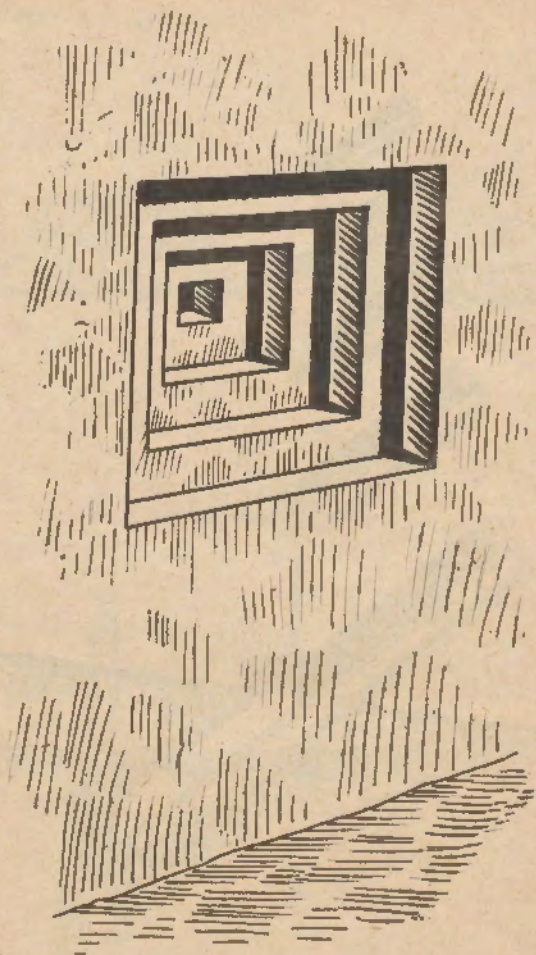
24/a. sz. ábra.

24/b. sz. ábra.

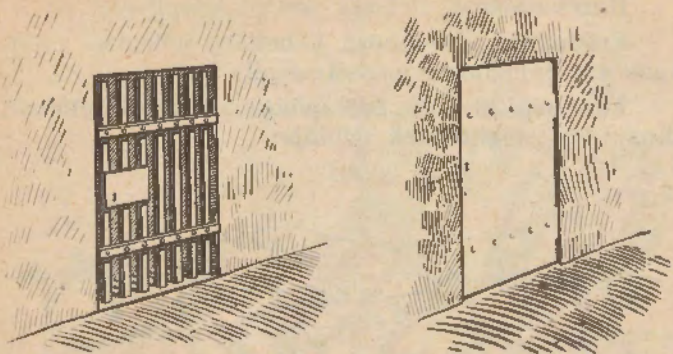

24/c. sz. ábra.

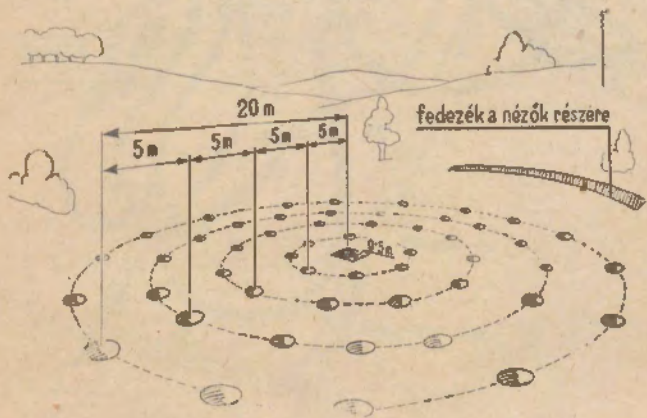
24/d. sz. ábra.

21/e. sz. ábra.

Szoktató robbantó gyakorlótér:

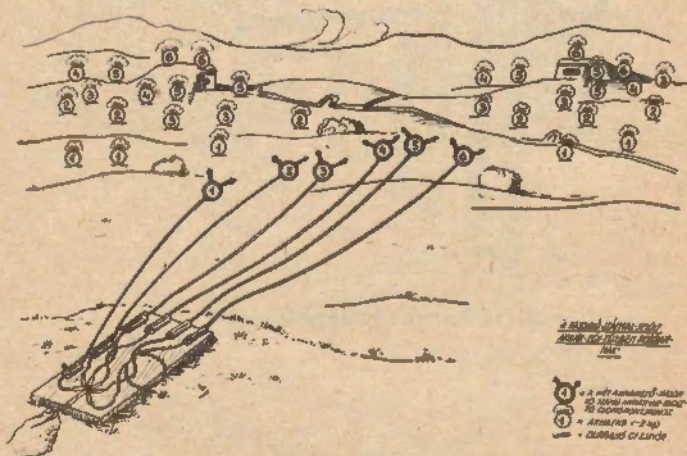

26. sz. ábra.

Harcokosiárok (tetszés szerint telepítve).

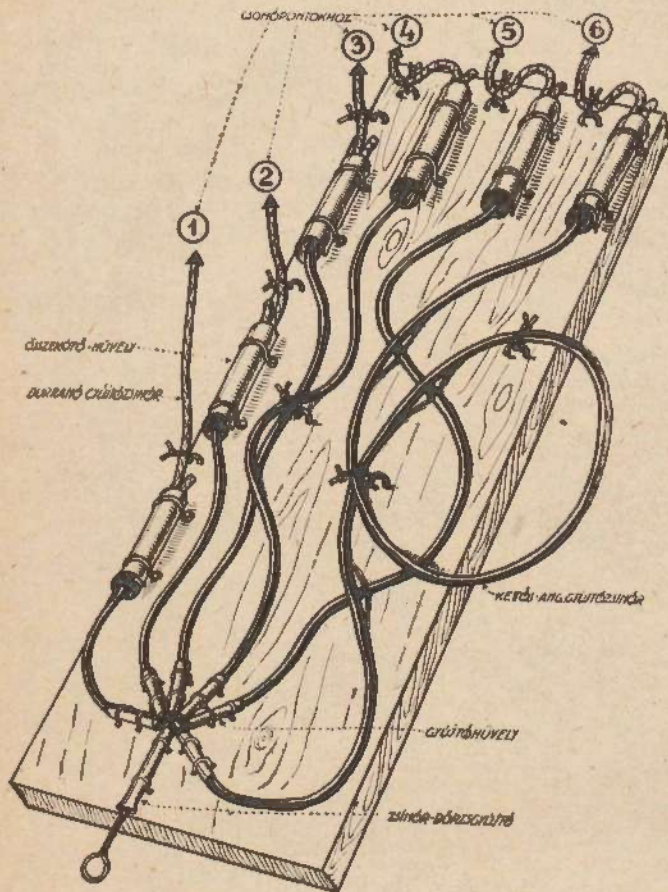
Erődminta. Különböző (lehetőleg jellemző) erőd-típusokat építsünk agyagból (földből).

Tüzérségi lövedék becsapódásokat jelző (utánzó) aknamező telepítésének példája:

25. sz. ábra.

A gyújtás elrendelése és szerelése:

27. sz. ábra.

623.3. *μ*

ZMNE

Központi Könyvtár

7202938

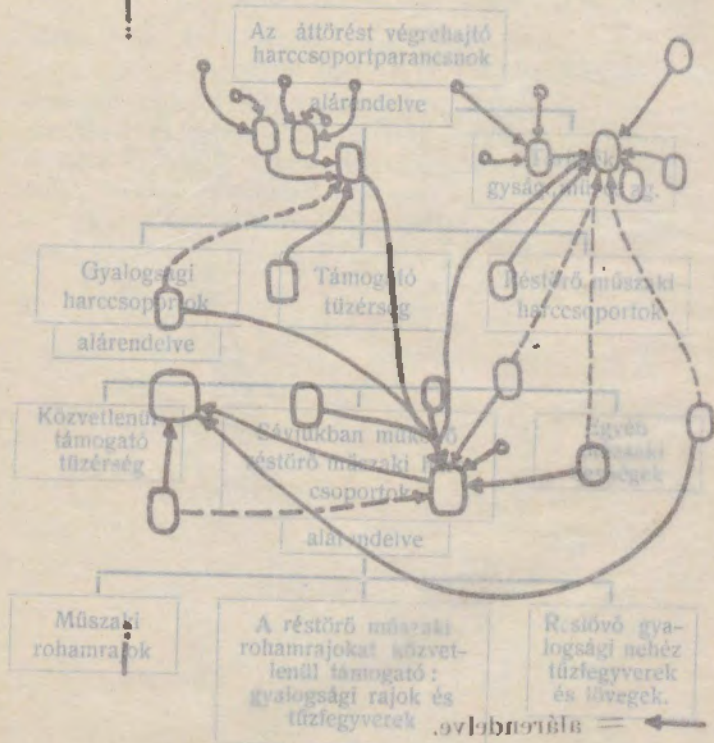

23.

Az erőrendszerre támadó harcvezetés parancsnoklási viszonyainak elve:

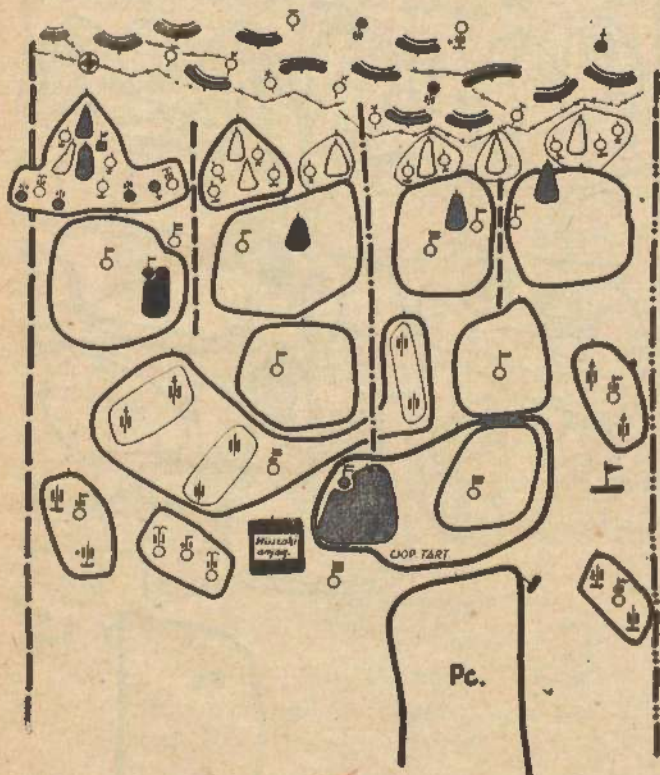
I. sz. táblázat.

== egyébkénti működésére utalva

Példák jellemző erősítési védőrendszerek elleni 24. csoportosításra és a parancsnoklási viszonyokra.

A) Erődökkel megtámasztott védőrendszer ellen:

12/a. sz. ábra.